

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Lakron

Smírčí řízení v civilním procesu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : [09. 04. 2018]

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 146 685 znaků včetně mezer.

.....
David Lakron

V Praze dne 09. 04. 2018

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval panu JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za cenné rady, ochotu a pomoc, kterou mi při vedení práce poskytl.

Současně bych rád poděkoval své rodině, která mi věnovala podporu a zázemí, a to nejen při psaní této práce, ale i během celého studia.

Obsah

Úvod	7
1. Historie a vývoj	9
1.1. Římská říše.....	9
1.1.1. Podoby smíru v klasickém a poklasickém období	9
1.1.2. Předpoklady smíru - ústupky a nejistota	10
1.1.3. Uzavírání smíru.....	11
1.1.4. Účinky smíru.....	12
1.1.5. Neplatnost a porušení smíru	12
1.1.6. Ochrana smíru	13
1.2. České země	13
1.2.1. Zemské právo procesní.....	13
1.2.2. Obecný soudní řád - 1781.....	14
1.2.3. Civilní řád soudní č. 113/1895 ř.z.....	15
1.2.4. Občanský soudní řád 1950.....	16
2. Pojem smírčího řízení	18
2.1. Úvod	18
2.2. Samostatný pojem	18
2.3. Právní úprava	19
2.4. Účel a funkce smírčího řízení	20
3. Zásady smírčího řízení	22
3.1. Úvod	22
3.2. Dobrovolnost.....	22
3.3. Poučovací povinnost soudu	23
3.4. Zásada hospodárnosti řízení.....	24
4. Formy smíru a jejich vzájemná komparace	26
4.1. Úvod	26
4.2. Smír préterský.....	26
4.2.1. Pojem.....	26
4.2.2. Právní úprava	27
4.2.3. Obsah.....	27
4.3. Soudní smír	28
4.3.1. Pojem.....	28
4.3.2. Uzavření soudního smíru	29
4.3.3. Právní úprava	30

4.4.	Podobnosti mezi prétorským a soudním smírem	30
4.5.	Odlišnosti mezi prétorským a soudním smírem	31
5.	Přípustnost a subjekty smírčího řízení	33
5.1.	Přípustnost smíru	33
5.1.1.	Pravomoc soudů	33
5.1.2.	Přípustná povaha věci	33
5.1.3.	Nepřípustná povaha věci	34
5.1.4.	Rozpor s právními předpisy	35
5.2.	Věcná a místní příslušnost	36
5.3.	Subjekty smírčího řízení	37
5.3.1.	Soud	37
5.3.2.	Účastníci smírčího řízení	38
6.	Průběh a etapy smírčího řízení	39
6.1.	Návrh o provedení pokusu o smír	39
6.1.1.	Podání návrhu	39
6.1.2.	Náležitosti návrhu	40
6.2.	Uzavření smíru	41
6.2.1.	Uzavření prétorského smíru	41
6.2.2.	Obsah smíru	42
6.3.	Schválení a právní účinky smíru	43
7.	Opravné prostředky	45
7.1.	Žaloba o neplatnosti smíru	45
7.1.1.	Obecné vymezení a přípustnost	45
7.1.2.	Návrh žaloby	45
7.1.3.	Průběh řízení	46
7.2.	Žaloba na obnovu řízení	48
7.2.1.	Návrh žaloby	48
7.2.2.	Průběh řízení	49
7.3.	Žaloba pro zmatečnost	49
7.3.1.	Návrh žaloby	49
7.3.2.	Průběh řízení	50
7.4.	Odvolání při neschválení smíru	50
7.5.	Odvolání při schválení smíru	51
8.	Náklady smírčího řízení	52
8.1.	Poplatek v rámci smírčího řízení	52
8.1.1.	Úvod	52

8.1.2.	Poplatková povinnost a poplatníci poplatku.....	52
8.1.3.	Splatnost a výše poplatku	53
8.1.4.	Navrácení soudního poplatku	53
8.2.	Náhrada nákladů řízení	53
9.	Alternativy k smírčímu řízení	56
9.1.	Mediace.....	56
9.1.1.	Pojem.....	56
9.1.2.	Poučovací povinnost soudu o mediaci	56
9.1.3.	Schválení mediační dohody soudem	57
9.1.4.	Nařízení mediace.....	58
9.1.4.1.	Úvod.....	58
9.1.4.2.	Účast na mediaci	60
9.1.4.3.	Odměna mediátora	60
9.1.4.4.	Předložení mediační dohody.....	61
9.1.5.	Mediace a smírčí řízení	61
9.1.5.1.	Mediační dohoda vs. prétorský smír	62
9.1.5.2.	Zahájení mediace vs. smírčího řízení	62
9.1.5.3.	Mediátor vs. soudce.....	63
9.1.5.4.	Důvěrnost mediace vs. smírčího řízení	64
9.2.	Notářský zápis.....	65
Závěr	67
Seznam zkratk	69
Seznam použitých zdrojů	70
Abstrakt	74

Úvod

Smírčí řízení jakožto tradiční institut občanského práva procesního se těší stále malé pozornosti, která má v posledních letech spíše sestupnou tendenci. Ta bývá zapříčiněna i snahou zákonodárce o podporu alternativních metod smírného řešení sporu. Smírčí řízení tak bývá v praxi velmi málo využíváno.

Navíc pro podporu smírčího řízení neposkytují odborné publikace dostatečné pochopení. Odborná literatura se tématem smírčího řízení zabývá pouze okrajově a komplexní rozbor smírčího řízení chybí. Literatura tak nese znaky přílišné roztržitosti. Proto ani není možné pro neobornou veřejnost pochopit vlastnosti a především výhody, které smírčí řízení přináší. Mimoto i právní úprava smírčího řízení nese velmi strohé zakotvení v OSŘ, což činí v určitých ohledech značné problémy.

Z těchto výše uvedených důvodů si tato práce klade za cíl zhodnotit smírčí řízení v ucelenějším pojetí s poukázáním na jeho specifika, výhody a nevýhody. Současně tím aspiruje na vyvolání určitých otázek k zamyšlení, jak by mohlo smírčí řízení dostat lepší popularity a většího významu při řešení sporů. Práce se také zaměří na historii smírčího řízení a dobové zakotvení uzavírání smíru v průběhu staletí a také poskytne náhled k aktuálním problémům smírčího řízení, a to s ohledem na alternativní možnosti k tomuto typu řízení. Všechny tyto cíle spojuje jediná myšlenka, a to prosazení podpory smírčího řízení, jakožto možnosti efektivního řešení sporů.

Smírčí řízení v této práci bude podrobena analýze vlastností, účelu, průběhu, právní úpravě a postupnému vývoji. Současně bude smírčí řízení podléhat komparaci se soudním smírem, alternativními metodami smírného řešení sporu a historickými úpravami.

Tato práce má systematické členění na 9 kapitol, s tím, že každá kapitola přináší určitý pohled na problematiku smírčího řízení a pokouší se o odhalení podstaty smírného řešení sporu. Všechny kapitoly se vzájemně doplňují, čímž práce nabízí ucelenější pohled na smírčí řízení, a tak vynechání vzájemné provázanosti kapitol není na místě.

První kapitola této práce pojednává o historii a vývoji smírčího řízení se zaměřením na České země a Římskou říši. Historický vývoj bude především sloužit k pochopení současné právní úpravy a jejích kořenů. Analýza historie se proto zaměří na dobové zakotvení smíru a okolností, za kterých byl smír v dané době využíván. Tato kapitola také poslouží ke komparaci smíru se současnou právní úpravou.

Druhá kapitola přinese obecné vymezení smírčího řízení se zaměřením na právní úpravu a úlohu smírčího řízení v českém právní řádu. V souvislosti s tímto bude smírčí řízení analyticky zkoumáno v oblasti své specifčnosti.

Třetí kapitola se zaměří na zásady vyskytující se ve smírčím řízení. S ohledem na rozsah této práce budou uvedeny pouze určité zásady, které se ve smírčím řízení vyskytují nejvíce a čím naplňují zvláštnosti smírčího řízení.

Čtvrtá kapitola poskytne komparaci přetorského a soudního smíru s ohledem na vzájemnou provázanost. Soudní smír zde bude rozebrán pouze pro lepší pochopení smírčího řízení. Tato práce neprovede důkladný rozbor soudního smíru, a to s ohledem na její zaměření. Proto pozornost bude věnována spíše na obecné vymezení obou smírů, jejich právní úpravy, obsahu a průběhu při uzavírání smírů.

Pátá kapitola se zabývá přípustností a subjekty smírčího řízení. Tím nabídne analýzu vhodnosti využití smírčího řízení a problematiky přípustnosti smíru. Zároveň uvede úlohu jednotlivých subjektů při uzavírání smíru a jejich možnosti ovlivnění výsledku smírčího řízení.

Šestá kapitola se ponese v duchu samotného průběhu smírčího řízení. Kapitola bude především zaměřena na postup smírčího řízení s ohledem na praxi a rozbor určitých náležitostí, ať už samotného návrhu na smír, či výsledné dohody uzavřené v podobě smíru.

Sedmá kapitola podrobí smírčí řízení z pohledu možnosti nápravy za pomoci opravných prostředků. Pro rozsah práce se tato kapitola zaměří spíše na žalobu o neplatnosti smíru jakožto zvláštního prostředku nápravy a její nedostatečné právní úpravě.

Osmá kapitola přinese analýzu poplatkové povinnosti a náhrady nákladů smírčího řízení. Současně bude poukázáno na podporu zákonodárce v oblasti finanční zátěže účastníků smírčího řízení a možnostech náhrady nákladů.

Devátá a poslední kapitola zobrazí alternativy k smírčímu řízení. Tím zároveň poukáže na aktuální zvyšování úpadku smírčího řízení a výhody použití jiných metod pro řešení vzniklých sporů mezi stranami. Komparaci budou podrobeny mediace a notářský zápis s ohledem na provázanost k smírčímu řízení.

1. Historie a vývoj

1.1. Římská říše

Smírné řešení sporu se poprvé vyskytuje již za dob Římské říše.¹ V římském právu byl smír, neboli *transactio*, jak ho tehdy znali Římané, mimosoudní dohodou mezi stranami sporu, při jejímž uzavírání si strany činily vzájemné ústupky a poskytovaly si vzájemná plnění. Strany tak vše činily za účelem vyhnutí se soudnímu sporu a odstranění nejistoty v rámci jejich vztahů.² To bylo ovšem možné za předpokladu, že nejistota trvala, anebo pokud spor nebyl ještě právoplatně rozhodnut.³

Smírné řešení tak umožňovalo řešit spory mimosoudně,⁴ jelikož v římském právu nebyl smír schvalován soudem a spor jím byl definitivně ukončen, aniž by měl účinky pravomocného rozsudku.⁵ V tomto ohledu se římské pojetí smíru rozchází se smírem obsaženým v současné právní úpravě.

1.1.1. Podoby smíru v klasickém a poklasickém období

Pro samé pochopení smíru je důležité vysvětlení různorodosti smíru v klasickém a poklasickém období. Smír se poprvé objevuje v římském právu v souvislosti s činností prétorů. Klasické právo bylo obdobím plným bouřlivého rozvoje římského práva, a to v souvislosti s přechodem od obyčejů v podobě zákona dvanácti desek k soudním vyhláškám prétorů, tedy ediktům.⁶ Prétorská edikta napomáhala právu tím, že obsahovala úpravu technických otázek vedení soudního řízení, žalob (*actiones*) a námitek (*exceptiones*) a podmínek udělování soudní ochrany.⁷ Smír se v klasickém právu uzavíral především za pomoci stipulací,⁸ tedy abstraktních a přísně formalizovaných právních jednání. Bylo to z toho důvodu, že závaznost smlouvám, klasické právo přiznávalo pouze, pokud měly určitý právní důvod. A proto se pro závaznost ostatních právních ujednání muselo využít stipulací.⁹ Smír se v tomto období řadil mezi tzv.

¹ KNOBLOCHOVÁ, Věra. Alternativní způsoby řešení sporů: porovnání soudního smíru a mediace. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 2000, 139(9), s. 857-875. ISSN 0231-6625. s. 857

² SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-566-1. s. 202

³ SOMMER, Otakar, SPÁČIL, Jiří, ed. *Učebnice soukromého práva římského*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Klasická právnícká díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-616-5. s. 17 (2. díl)

⁴ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 280

⁵ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 857

⁶ SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo v datech*. Praha: C.H. Beck, 1997. Beckova skripta. ISBN 80-7179-123-7. s. 8

⁷ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 27

⁸ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 167

⁹ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 87 (2. díl)

pacta,¹⁰ tedy prosté neformální dohody, které sloužily k upravení situace, na níž měly obě strany zájem. Původně byly nežalovatelné a spadaly pod naturální obligace, ochranu získaly až díky prétorům. Ochrana se poskytovala tak, že prétor v úvodu ediktu učinil prohlášení o zachování uzavřených dohod (pacta conventa servabo)¹¹ a také za pomoci procesní námitky exceptio pacti conventi.¹²

V tomto ohledu nastala změna až v poklasickém právu, i když se samo poklasické právo vyznačovalo skromnou originalitou římských právníků, detailností právní úpravy a nepřehledností právního řádu,¹³ v rámci závaznosti smluv tu sledujeme určitý posun. V poklasickém právu nabývají smlouvy, ať už atypické a sledující různý účel, právní závaznost. Ta zde byla naplněna, za předpokladu, že jedna ze stran již sama plnila. Byla tak vytvořena zvláštní kategorie takzvaných kontraktů nepojmenovaných,¹⁴ mezi které se řadil i samotný smír.¹⁵

1.1.2. Předpoklady smíru - ústupky a nejistota

Aby nedošlo k soudnímu sporu, muselo dojít k naplnění předpokladů smíru. Základními předpoklady smíru, mimo neexistence rozsudku v dané věci, bylo činění vzájemných ústupků, vzájemných plnění a odstraňování nejistoty ve vztazích mezi stranami.¹⁶ Znak vzájemnosti ústupků při uzavírání smíru spočíval v tom, že každá strana ustoupila té druhé v něčem. Pokud by jedna ze stran činila vědomě ústupek straně druhé, nepodnikala by smír, ale darování.¹⁷ Ústupky u smíru mohly záležet jednak v zřeknutí se nejistého práva jednou ze stran nebo uznání, splnění či slíbení splnit právního nároku druhé strany. Ale ústupkem mohlo být i to, že strana plnila anebo slíbila plnit určitou věc straně druhé jako odbytné.¹⁸ Vzájemné ústupky, učiněné v rámci smíru, se mohly udát především jakýmkoliv způsobem, jímž se rozmnožuje majetek.¹⁹ Proto smír mohl být právním důvodem pro majetková plnění všeho druhu, případně pro převod vlastnictví, převod nebo zřízení jiného věcného práva nebo zřeknutí se ho. V jiném

¹⁰ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 199

¹¹ Tamtéž, s. 200

¹² SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 126 (1. díl)

¹³ SKŘEJPEK, *Římské právo v datech*, s. 8

¹⁴ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 87 (2. díl)

¹⁵ BARTOŠEK, Milan. *Encyklopedie římského práva*. 2. přeprac. vyd., (V nakl. Academia vyd. 1.). Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0243-x. s. 269 a 270

¹⁶ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 202

¹⁷ HEYROVSKÝ, Leopold. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 4. oprav. vyd. V Praze: Nakladatelství J. Otto, 1910. s. 769

¹⁸ HEYROVSKÝ, Leopold a Jan VÁŽNÝ, SOMMER, Otakar, ed. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 7. vydání. V Bratislavě: Právnická fakulta University Komenského, 1929. s. 383 (2. díl)

¹⁹ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 17 (2. díl)

případě smír se mohl stát i právním důvodem pro zřízení, převod nebo zrušení práva obligačního.²⁰

Nejčastější příčinou nejistoty v právních vztazích u smíru byla jejich spornost²¹, anebo pokud právní vztah závisel na tzv. výmince.²² Ale příčinou nejistoty také mohlo být i to, že rozhodný objem, který byl předmětem smíru, nebylo možné v určitou chvíli zjistit. Tak tomu bylo například u práva na doživotní důchod.²³

1.1.3. Uzavírání smíru

Uzavírání smíru bylo v římském právu doprovázeno velkou mírou formalizmu. Strany mohly ukončit spor smírem, pokud každá z nich slevila ze svých požadavků. V klasickém právu se nejčastěji používalo uzavírání smíru za pomoci stipulací.²⁴ Prvně docházelo k přeměně právního nároku jedné ze stran za pomoci stipulace zvané aqualiana.²⁵ Tato stipulace se používala k jednoduššímu prominutí více dluhů jedné osoby. Dlužník tak byl napříště vázán jediným peněžitým plněním.²⁶ Po té se přešlo k samotnému prominutí nároku jedné strany za pomoci dvoustranného právního jednání zvaného acceptilatio²⁷, při němž byl nezbytný souhlas dlužníka.²⁸ Druhou možností bylo využití dohody o nevyžadování (pactum de non petendo).²⁹ Tato dohoda byla uzavírána mezi věřitelem a dlužníkem, že dluh nebude vymáhán vůbec, anebo po určitou dobu.³⁰ K utvrzení smíru používaly strany smíru smluvní pokutu zvanou stipulatio poenae.³¹ Ta nutila povinného poskytnout dohodnuté plnění pod hrozbou zaplacení pokuty.³²

V poklasickém právu naopak již využívání stipulací nebylo zapotřebí. Smír byl závazný, již pokud jedna ze stran sama plnila. Vynucení plnění pak probíhalo za pomoci žaloby o splnění slíbeného (actio praescriptis verbis).³³

²⁰ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 383 (2. díl)

²¹ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

²² Výminka představovala ustanovení v rámci právního vztahu, podle něhož účinky právního jednání záviseli na budoucí a nejisté události. Výminka mohla být v souvislosti s tímto suspenzivní (odkládací) nebo rezolutivní (rozvazovací). (srov. SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 90 1. díl)

²³ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

²⁴ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 126 (1. díl)

²⁵ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

²⁶ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 164

²⁷ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

²⁸ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 163

²⁹ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

³⁰ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 166

³¹ HEYROVSKÝ, *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 769

³² SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 170

³³ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 87 (2. díl)

1.1.4. Účinky smíru

Účinky smíru dopadaly na strany, který smír uzavřely a na jejich právní nástupce. Výjimkou z tohoto pravidla byli rukojmí (fideiussores). Rukojmím se stala osoba odlišná od dlužníka, která se zavázala k smíru.³⁴ Ručení mělo akcesorickou povahu a mohli se k němu zavazovat i cizinci (peregrini). Bylo časově neomezené a přecházelo na dědice. V době klasické mělo solidární povahu, díky níž se mohl věřitel obrátit jak na dlužníka, tak na rukojmího. V poklasickém právu se ručení stává subsidiárním ve vztahu k závazku hlavního dlužníka. Proto mohl rukojmí odrazit požadavek věřitele na plnění, poukázáním na to, že ten dosud nebyl k plnění vyzván. Ručitel plnil pouze v případě, kdy nastala insolvence hlavního dlužníka.³⁵

1.1.5. Neplatnost a porušení smíru

Při výkladu samotné existence a významu smíru se vycházelo z úmyslu stran.³⁶ Pro neplatnost smíru bylo určující, jednak zda v dané věci bylo rozhodnuto rozsudkem, který již nabyl právní moci,³⁷ anebo jestli došlo k porušení formálních náležitostí při uzavírání stipulací. To se nejčastěji dělo, když odpověď neodpovídala položené otázce.³⁸

Porušení smíru nebylo v římském právu bráno na lehkou váhu, jelikož při porušení smíru, nastávala u strany, která porušení vyvolala, nečestnost (infamia).³⁹ Nečestnost se nejen projevovala v pozbytí všech výhod, které smír straně poskytoval,⁴⁰ ale také v pozbytí dalších výhod. Nečestný (infamis) byl nezpůsobilý zastupovat a nechat se zastupovat v soudním procesu a činit vůči soudu i jiné návrhy. Také pozbyl aktivní volební právo (ius suffragii)⁴¹ projevující se v právu hlasovat na lidových shromážděních⁴² a pasivní volební právo (ius honorum)⁴³ spočívající v právu zastávat veřejné úřady.⁴⁴ Nad to nemohl uzavřít s některými osobami manželství, být svědkem při právních jednáních a porotcem v civilním procesu.⁴⁵ Mimo infamii také strana byla nucena splatit smlouvenou pokutu.⁴⁶

³⁴ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 384 (2. díl)

³⁵ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 172

³⁶ BARTOŠEK, *Encyklopedie římského práva*, s. 269 a 270

³⁷ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 383 (2. díl)

³⁸ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 170

³⁹ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 202

⁴⁰ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 384 (2. díl)

⁴¹ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 184 (1. díl)

⁴² SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 52

⁴³ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 184 (1. díl)

⁴⁴ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 52

⁴⁵ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého práva*, s. 184 (1. díl)

⁴⁶ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 384 (2. díl)

1.1.6. Ochrana smíru

Ochranu smíru poskytovali v klasickém právu prétoři, a to za procesní námitky *exceptio pacti conventi*.⁴⁷ Tato procesní námitka byla upravena v prétorském právu a směřovala proti věřitelově žalobě.⁴⁸ Žalovaný s její pomocí namítal okolnosti, které vedly k zrušení či k samotnému vzniku práva, a to z důvodu prominutí dluhu věřitelem.⁴⁹ V poklasickém období se jako ochranný prostředek smíru objevuje *actio praescriptis verbis*⁵⁰ podle zásad o nepojmenovaných kontraktech. Tato žaloba sloužila k splnění slíbeného, pokud žalobce již sám plnil. Tím současně přispívala k závaznosti nepojmenovaných kontraktů.⁵¹

1.2. České země

1.2.1. Zemské právo procesní

Smírné řešení sporu se na našem území objevuje v ucelenější podobě již ve 13. století ve šlechtickém právu⁵², a to v souvislosti s řízením probíhajícím před větším zemským soudem.⁵³ Větší zemský soud byl nejdůležitějším šlechtickým soudem nacházejícím se na našem území. Jeho vznik datujeme do druhé poloviny 13. století a zasedal ve skupinách zemských úředníků a přísedících v podobě zástupců šlechty. Svou důležitost pro své období získal ve spoluvytváření práva, které mohl „nalézat“ v případě, že pro dané rozhodnutí neměl podklad. To mu umožňovalo rozhodovat podle svého uvážení⁵⁴ a vyvolávalo značný problém, jelikož proti nálezu většího zemského soudu nebylo možno podat odvolání. Soud tak rozhodoval v první a poslední instanci.⁵⁵ Proto i z tohoto důvodu bylo pro strany výhodnější ukončit vzájemný spor smírem a vyhnout se tak řízení před samým soudem. Větší zemský soud zasedal v Praze na Pražském hradě, v Brně a Olomouci.⁵⁶

Řízení před větším zemským soudem se skládalo ze tří částí: přípravného řízení, přelíčení a exekuce.⁵⁷ Smírné řešení sporů nalzáme v rámci přípravného řízení, a to jak

⁴⁷ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 167

⁴⁸ HEYROVSKÝ a VÁŽNÝ, SOMMER ed., *Dějiny a systém soukromého práva*, s. 395

⁴⁹ Tamtéž, s. 153 a 154 (1. díl)

⁵⁰ SKŘEJPEK, *Římské soukromé právo*, s. 167

⁵¹ SOMMER, SPÁČIL ed., *Učebnice soukromého*, s. 87 (2. díl)

⁵² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 857

⁵³ KADLECOVÁ, Marta. *České a moravské zemské právo procesní v první polovině 17. století*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-83-x. s. 65

⁵⁴ ADAMOVIČ, Karolína. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN 90-86920-07-0. s. 10

⁵⁵ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995. ISBN 80-85903-01-6. s. 60

⁵⁶ ADAMOVIČ, *Dějiny českého soudnictví*, s. 10

⁵⁷ MALÝ, *České právo v minulosti*, s. 57

v Čechách, tak i na Moravě.⁵⁸ Z počátku měla v přípravném řízení hlavní roli soukromá iniciativa žalobce, který zajišťoval přítomnost žalovaného u soudu. Později přešla tato povinnost na soud, který zprostředkoval předvolání žalovaného a od 16. století i na přímý příkaz soudu.⁵⁹ U některých druhů sporů se v přípravném řízení začaly používat řezané cedule, které se postupem času obecně rozšířily.⁶⁰

Řezané cedule odvozovaly svůj název od toho, že dotaz jedné ze stran na druhou a odpověď na tento dotaz byly psány dvakrát na jednom papíru. Tento list se pak rozřezal na dvě části, které každá z protistran obdržela po jednom kuse. Za jejich pomoci mohlo dojít k uzavírání smíru již v samotném přípravném řízení.⁶¹

Prvním krokem přípravného řízení byla výměna řezaných cedulí mezi budoucími spornými stranami.⁶² Při výměně vyzval žalobce k dobrovolnému splnění žalovaného, eventuálně k uvedení důvodu, proč se tomu protistrana brání.⁶³ Žalovanému se tak nabízely dvě možnosti, buď mohl nárok uznat a uspokojit ho, a tím dovršit smírné řešení sporu anebo ho neuznat a řešit věc před příslušným soudem. Pokud žalovaný zvolil první variantu, byla rozepře mezi stranami smírně vyřešena bez soudního řízení. V opačném případě došlo k zahájení soudního řízení podáním žaloby.⁶⁴

1.2.2. Obecný soudní řád - 1781

I když se smírné řešení sporů nacházelo u nás již v 13. století⁶⁵, jeho moderní právní úpravu přinesl až příchod obecného soudního řádu v roce 1781.⁶⁶ Obecný soudní řád se stal základem pro civilní soudní řízení zakotvující zásadu dispoziční a projednací. Navíc vycházel z rovnosti stran před soudem⁶⁷ a oddělil soudnictví od státní správy.⁶⁸

⁵⁸ KADLECOVÁ, *České a moravské zemské právo*, s. 64 a 65

⁵⁹ ADAMOVÁ, *Dějiny českého soudnictví*, s. 10

⁶⁰ Tamtéž, s. 11

⁶¹ KADLECOVÁ, *České a moravské zemské právo*, s. 64

⁶² Tamtéž, s. 64

⁶³ ADAMOVÁ, *Dějiny českého soudnictví*, s. 11

⁶⁴ KADLECOVÁ, *České a moravské zemské právo*, s. 65

⁶⁵ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 857

⁶⁶ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁶⁷ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4. s. 190 a 191

⁶⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Monografie. ISBN 978-80-7380-538-8. s. 27

V souvislosti s dispoziční zásadou mohly podle tehdejší právní úpravy strany sporu uzavřít smír.⁶⁹ Obecný soudní řád byl účinný přes 100 let a byl zrušen až s příchodem civilního řádu soudního.

1.2.3. Civilní řád soudní č. 113/1895 ř.z.

Konkrétnější podobu smírčího řízení přinesl až koncem 19. století civilní řád soudní č. 113/1895 ř.z.⁷⁰ Tato moderní kodifikace, původně platná pro západní část Rakouska-Uherska,⁷¹ zůstala v platnosti na území Čech, Moravy i Slezska až do roku 1950, a to na základě recepční normy č. 11/1918 Sb. Přičemž byla několikrát novelizována.⁷²

Smírčí řízení bylo v ČRS upraveno v jediném paragrafu, a to § 433 ČRS.⁷³ Toto ustanovení spadalo do třetí části ČRS nazvané řízení před okresními soudy. A stanovovalo, že před podáním žaloby, mohl navrhovatel podat návrh na provedení pokusu o smír (smírčí řízení), a to u okresního soudu odpůrcova bydliště.⁷⁴ Za tímto účelem pak soud obeslal odpůrce, a to i přes to, že v daném místě se nacházelo několik okresních soudů a odpůrce měl svoje bydliště mimo obvod obesílajícího soudu. Čímž se právní úprava v Čechách lišila od té slovenské. Na Slovensku směla být obsílka doručena pouze v obvodě soudu ji zasílající.⁷⁵

Věcná příslušnost soudu nehrála v případě smírčího řízení, žádnou roli. Podle ČRS totiž nezáleželo na tom, pokud případný budoucí spor věcně nespadal pod příslušnost okresních soudů.⁷⁶

Pokus o smír se konal v nařízeném soudním roku.⁷⁷ K jeho zmaření docházelo v případech, kdy se buď jedna ze stran nedostavila k soudnímu jednání, anebo v případě, že se obě strany k soudnímu roku dostavily, ale přesto smír neuzavřely.⁷⁸ Tak tomu je i v současné

⁶⁹ SCHELLEOVÁ, Ilena. *Úvod do civilního řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-81-3. s. 44

⁷⁰ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 857

⁷¹ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁷² KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 857

⁷³ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁷⁴ § 433 Zákona č. 113/1895 ř.z. ze dne 1.8.1895 o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. 12. 1947

⁷⁵ HORA, Václav, SPÁČIL, Jiří, ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-540-3. Díl II. s. 417

⁷⁶ Tamtéž, Díl II. s. 417

⁷⁷ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁷⁸ HORA, SPÁČIL ed., *Československé civilní právo*, Díl II. s. 418

právní úpravě obsažené v OSŘ.⁷⁹ V případě, že smír nebyl uzavřen, mohl na žalobcovu žádost sepsat soud žalobu a odročit soudní jednání na jiný den, a to na rozdíl od slovenské právní úpravy, kde případné soudní řízení nemohlo být odloženo a soud musel o žalobě rozhodovat ihned.⁸⁰ Soud neměl oprávnění smír jakkoliv schvalovat⁸¹ a tudíž mu ani tehdy nebyly propůjčeny účinky pravomocnému rozsudku.⁸² V případě, že došlo k uzavření smíru, smír byl jako takový zaprotokolován⁸³ a stával se exekučním titulem.⁸⁴

1.2.4. Občanský soudní řád 1950

Poslední moderní historickou kodifikací navazující na ČŘS se stal občanský soudní řád publikovaný pod číslem 142/1950 Sb.⁸⁵ OSŘ 1950 byl silně ovlivněn sovětským právem procesním a vycházel z předpokladu, že občanské soudní řízení může být vybudováno jako řízení jednotné. Proto došlo k opuštění dosavadního členění na řízení sporné a nesporné. I přes jednotlivé zvláštnosti druhů řízení, které nešlo pominout, vyskytovala se v této kodifikaci snaha o prosazování totožných procesních zásad. Za vedoucí zásadu byla prohlášena zásada materiální pravdy, podle níž, měl soud rozhodovat podle skutečného stavu věci a nevázat se na přednesy účastníků. Tak byla narušena i zásada dispoziční, která je stěžejní pro smírčí řízení. Důvodem pro tuto právní úpravu bylo zakotvení právní intervence do soukromoprávní sféry v rámci civilního procesu.⁸⁶ Z těchto důvodů bylo smírčí řízení limitováno a ztrácelo tak na významu.

OSŘ 1950 také jako předchozí právní kodifikace⁸⁷ upravoval prétorský smír (smírčí řízení) v jediném paragrafu, a to konkrétně v § 40. Samotnému smíru se již dostává schválení ze strany soudu a ke schválení smíru byl příslušný kterýkoliv okresní soud.⁸⁸ Tuto podobnost

⁷⁹ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-078-4. Kniha první s. 440

⁸⁰ HORA, SPÁČIL ed., *Československé civilní právo*, Díl II. s. 418

⁸¹ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁸² KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 858

⁸³ HORA, Václav. *Civilní řád soudní a jurisdikční norma s dodatky: (zákony ze dne 1. srpna 1895 č. 110, 111, 112, 113 ř.z.)*. Třetí, opravené a rozšířené vydání. Praha: nákladem Československého Kompassu, 1934. Komentované zákony Československé republiky. s. 754

⁸⁴ HORA, SPÁČIL ed., *Československé civilní právo*, Díl II. s. 417

⁸⁵ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 858

⁸⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, *Pojmové znaky civilního procesu*, s. 34 a 35

⁸⁷ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

⁸⁸ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 858

nacházíme i v současném právní řádu⁸⁹ s tou odlišností, že v OSŘ 1950 se podmínky schvalování smíru lišily. Smír mohl být schválen, pokud nebyl v rozporu se zákonem a navíc se všeobecným zájmem, který pouze umocňoval limitaci smírčího řízení. Jelikož byl smír schvalován, byly mu propůjčeny účinky pravomocného rozsudku, a to dle § 165.⁹⁰ OSŘ 1950 byl zrušen a nahrazen současným OSŘ, jehož právní úpravu smírčího řízení nastíním v dalších kapitolách této práce.

⁸⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-279-3. s. 116

⁹⁰ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 858

2. Pojem smírčího řízení

2.1. Úvod

Samotnou úlohu smírčího řízení v rámci občanského soudního řízení nalezneme již v § 1 OSŘ, který zdůrazňuje poslání občanského soudního řízení, jakožto řízení, kde má být „zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.“⁹¹ Smírčí řízení si našlo svoje opodstatnění ve dvou výše uvedených případech. Prvním případem je funkce výchovná občanského soudního řízení, která má směřovat k předcházení soudních sporů.⁹² Smírčí řízení proto řadíme mezi předběžná řízení. Tedy řízení, která předcházejí řízení ve věci samé (nalézacímu řízení). Pokud bude spor úspěšně vyřešen a smír uzavřen, k nalézacímu řízení tak již nedojde.⁹³ Druhým případem bývá zajištění ochrany soukromých práv účastníků. To se naplňuje především za pomoci projednávání a rozhodování sporů a jiných právních věcí, přičemž soudy by neměly přehlížet, že je v zájmu účastníků, aby jejich spory skončily dohodou, která spíše zaručí, že se neshody nebudou opakovat.⁹⁴

Smírčí řízení, ale také můžeme pojímat i z jiného úhlu pohledu, a to jako institut spadající pod Alternativní metody řešení sporu (zkráceně ADR). A to i přes to, že se od jiných ADR metod liší. Smírčí řízení probíhá před soudem, čímž nenaplnuje znak mimosoudních metod.⁹⁵ Tato práce ovšem pojednává o smírčím řízení, proto se ADR metodami bude zabývat pouze okrajově.

2.2. Samostatný pojem

Smírčí řízení představuje činnost soudu, která se nepovažuje za druh řízení v prvním stupni,⁹⁶ ale za vlastní druh civilního procesu,⁹⁷ který v případě uzavření a schválení smíru soudem nahrazuje nalézací řízení.⁹⁸ Smírčí řízení, tak představuje řízení, které se vyznačuje

⁹¹ § 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

⁹² SCHELLEOVÁ, Ilona. Český civilní proces: vysokoškolská právní učebnice. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-065-4. s. 206

⁹³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právní učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. s. 173

⁹⁴ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9. s. 642 (1. svazek)

⁹⁵ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

⁹⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-09-0. s. 311

⁹⁷ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

⁹⁸ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-986-1. Kniha první s. 235

určitými specifiky. Za prvé soud autoritativně nerozhoduje v rámci smírčího řízení,⁹⁹ jelikož chybějící dohodu účastníků nelze nahradit soudním rozhodnutím, a to za žádných okolností.¹⁰⁰ Za druhé v rámci uzavírání smíru se až na výjimky neprovádí dokazování a skutkový stav se nezjišťuje.¹⁰¹ Za třetí smírčí řízení může být zahájeno pouze na návrh.¹⁰² A za čtvrté smírčí řízení je zcela neformální. To se projevuje v mnoha aspektech smírčího řízení a ukazuje odlišnost tohoto zvláštního civilního procesu. Neformálnost nalézáme v nemožnosti činit jiné procesní úkony, než uzavření smíru mezi účastníky,¹⁰³ anebo nemožnosti vynucování součinnosti či přítomnosti účastníků, a to žádným způsobem. Samotné pozvání soudu je také neformální a nejedná se o předvolání.¹⁰⁴ Věcná příslušnost soudu nemusí být plně respektována a místní příslušnost nemusí být dodržována vůbec.¹⁰⁵

Ale to neznamená, že smírčí řízení nemusí respektovat určité podmínky řízení. Musí být zkoumána a dodržena zejména civilní pravomoc soudu ve věci, způsobilost být účastníkem řízení a jejich procesní způsobilost.¹⁰⁶ Také soud bude zkoumat přípustnost povahy smíru¹⁰⁷ a rozpor s právními předpisy¹⁰⁸, jakož i jiné náležitosti řízení.

2.3. Právní úprava

Smírčí řízení pro svou specifickou povahu, jakožto činnosti soudu před zahájením nalézacího řízení, potřebuje odlišnou právní úpravu, a to zejména pokud jde o průběh řízení.¹⁰⁹ Smírčí řízení se nachází v části druhé OSŘ nesoucí označení „Činnost soudu před zahájením řízení“, a to v hlavě první této části věnované předběžným řízením. V aktuálním znění OSŘ se jedná o jediné předběžné řízení upravené v této hlavě. Mimo to část druhá OSŘ upravuje také

⁹⁹ ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou: podle stavu k 1.9. 2009*. 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.9. 2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-769-0. s. 125

¹⁰⁰ PLECITÝ, Vladimír a Josef VRABEC. *Občanské právo procesní*. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-46-9. s. 55

¹⁰¹ Tamtéž, s. 55

¹⁰² HOLÁ, Lenka a Miluše HRNČIŘÍKOVÁ. *Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2. s. 146

¹⁰³ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 125

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 127

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 125

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 126

¹⁰⁷ *Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovníprávních, občanskoprávních a rodinnoprávních: sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964-1969*. Praha: SEVT, 1980 (S III), s. 316: stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpj 168/64.

¹⁰⁸ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

¹⁰⁹ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 286

zajišťovací řízení spadající pod hlavu druhou, která zahrnuje předběžná opatření a zajištění důkazů.¹¹⁰

Právní úpravu smírčího řízení představují § 67 až 69 OSŘ. Proto i v současném OSŘ není věnováno smírčímu řízení mnoho prostoru, jak tomu bylo i v minulosti.¹¹¹ Skromnost právní úpravy bývá spatřována ze dvou příčin. První příčinou může být způsob poskytnutí větší volnosti účastníkům smírčího řízení ze strany zákonodárce, a to zejména procesního charakteru.¹¹² Tento argument podporuje i neformálnost procesu, jakožto jeden z hlavních znaků smírčího řízení.¹¹³ Druhá příčina bývá odůvodněna více z praktického hlediska. Smírčí řízení nebývá příliš často využíváno, proto není zapotřebí podrobnější právní úpravy.¹¹⁴

2.4. Účel a funkce smírčího řízení

Smírčí řízení je především vedeno za účelem uzavření tzv. prétorského smíru¹¹⁵ a vyřešení vzájemných práv a povinností formou soudem schváleného smíru.¹¹⁶ Tím napomáhá k dohodě sporných stran a slouží k urychlení a zefektivnění poskytování soudní ochrany.¹¹⁷ Svou funkcí tento proces předchází zahajování nalézacího řízení, a to za současného vyřešení sporu.¹¹⁸ Soud se nemusí dále sporem zabývat a tím dochází k odlehčení soudní agendy¹¹⁹, která je již v současnosti velmi zatěžkávána. Smírčí řízení by mělo dopadat na situace, kdy se sporné strany dohodnou na smíru, a současně kdy jim nestačí, že by předmět sporu vyřešili mimosoudně (například dohodou o narovnání) a chtějí získat titul pro případnou exekuci.¹²⁰ V souvislosti s novou právní úpravou mediace¹²¹ a notářského řádu¹²² tato úloha smírčího řízení v poslední době slábne, jelikož sporným stranám se nabízejí i jiné možnosti k smírnému získání

¹¹⁰ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 54 (porovnáno a doplněno o aktuální znění zákona)

¹¹¹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 858

¹¹² NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

¹¹³ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 125

¹¹⁴ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 585

¹¹⁵ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

¹¹⁶ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 284

¹¹⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5. s. 317

¹¹⁸ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

¹¹⁹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 857

¹²⁰ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

¹²¹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 317 a 318

¹²² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

exekučního titulu. Tomuto problému se tato práce bude věnovat především v rámci kapitoly deváté věnované ADR, a to s ohledem na posílení mimosoudních metod řešení sporu.

3. Zásady smírčího řízení

3.1. Úvod

Pro samotné pochopení smírčího řízení a jeho zvláštností se tato práce musí soustředit také na zásady projevující se ve smírčím řízení. S ohledem na rozsah a zaměření této diplomové práce, budou uvedeny pouze nejdůležitější a pro smírčí řízení typické zásady, které pomohou poukázat, v čem pramení podstata uzavírání smíru.

Tato práce neaspiruje na rozebrání všech zásad projevujících se ve smírčím řízení, a ani z výše uvedených důvodů nemůže si tento cíl klást, ale pouze usiluje o nastínění určitých vlastností tohoto institutu a tudíž zde uvedené zásady netvoří a ani nemohou tvořit komplexní nadhled na povahu smírčího řízení.

3.2. Dobrovolnost

První zásadou smírčího řízení, kterou se budeme zabývat, je zásada dobrovolnosti. Tuto zásadu lze především spatřovat ve dvou případech, a to jednak v dobrovolném dostavení se účastníků k tomuto řízení a v dobrovolném vyjádření jejich vůle k uzavření smíru.¹²³ To vše vyplývá z povahy smírčího řízení, které předchází řízení nalézacímu, a proto soud nemá možnost vynucovat součinnost či přítomnost účastníků.¹²⁴

Dobrovolnost dostavení se k smírčímu řízení je nutnou podmínkou pro uzavření smíru, jelikož v případě, že jedna ze stran se nedostaví k smírčímu řízení, řízení tím končí, a to bez vydání zvláštního rozhodnutí.¹²⁵ Jelikož součinnost či přítomnost účastníků nelze žádným způsobem vynucovat, soud za tímto účelem nemůže využívat pořádkových opatření, proto například nemůže účastníky k řízení nechat předvést.¹²⁶ Nicméně je přípustné uložení pořádkové pokuty za porušení pořádku při schvalování smíru nebo za hrubě urážlivé podání vůči soudu, kterým se potenciální účastník obrací na soud za účelem provedení smírčího řízení.¹²⁷ S tím, že pořádková pokuta může být uložena až do výše 50 000 Kč.¹²⁸

Soud se také může pokusit usmířit sporné strany ústně za pomoci své autority, a to i v případě, že se strana, která návrh nepodala, písemně vyjádří, že s návrhem nesouhlasí. Za

¹²³ SCHELLEOVÁ, *Český civilní proces*, s. 207

¹²⁴ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4. s. 301 (I. díl)

¹²⁵ KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-098-7. s. 169

¹²⁶ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

¹²⁷ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319

¹²⁸ § 53 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

tímto účelem soud předvolá obě strany k soudu, ale pokud se účastník k soudu nedostaví, soud musí od pokusu o uzavření smíru ustoupit.¹²⁹

Dobrovolné vyjádření vůle účastníků spočívá v samostatné dohodě (smíru), kterou účastníci při smírčím řízení uzavírají. Chybějící dohodu účastníků nelze nahradit soudním rozhodnutím, a to v žádném případě.¹³⁰ Smírné řešení sporu ve výsledku závisí pouze na účastnících smírčího řízení, a to i přes snahu soudu a využití nástrojů, které mu OSŘ poskytuje.¹³¹ Pokud účastníci, i přes dostavení se k smírčímu řízení, dohodu neuzavřou, smírčí řízení tím také končí.¹³²

3.3. Poučovací povinnost soudu

Přestože není možné účastníky smírčího řízení nutit k uzavření smíru, a to s ohledem na zásadu dobrovolnosti, přesto je možné a často i správné je za tímto účelem vést. A právě pro tento případ se uplatňuje poučovací povinnost soudu.¹³³ Důvodem pro tuto snahu bývá povaha samotného smíru. Smírné vyřešení sporu je pro účastníky, ale i pro samotný soud úspěchem. Pokud odejdou účastníci ze smírčího řízení smířeni, neměl by si žádný z nich odnášet pocit křivdy. Pro soud to naopak bude odměnou, spočívající v časové úspoře oproti řízení nalézacímu.¹³⁴

Obecná poučovací povinnost soudu je upravena v § 5 OSŘ a spočívá v poučení účastníků řízení o jejich procesních právech a povinnostech. Obsah této povinnosti souvisí s poskytnutím veškerých informací stranám, a to tak aby neutrpěly újmu z důvodu neznalosti svých procesních práv a povinností. Poučení pro tento případ by mělo být komplexním sdělením.¹³⁵

Pro samotné smírčí řízení OSŘ vytvořil specifický typ poučení, při kterém soud probere věc s účastníky nad rámec obecné poučovací povinnosti a seznámí je i s hmotněprávními aspekty sporu.¹³⁶ Tento typ poučení spíše představuje proklamativní ustanovení, jehož porušení není vadou, která má za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.¹³⁷ Proto se také nejedná o

¹²⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

¹³⁰ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

¹³¹ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací: podle nové právní úpravy*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-901-4. s. 43

¹³² ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

¹³³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

¹³⁴ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

¹³⁵ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 275 a 276

¹³⁶ Tamtéž, s. 117

¹³⁷ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 459 (I. díl)

způsobilý odvolací či dovolací důvod¹³⁸ a také o poučovací povinnost v pravém slova smyslu. Slouží spíše na podporu argumentace soudu při usilování o uzavření smíru.¹³⁹

*„...při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu. Je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách.“*¹⁴⁰ I přes výše uvedený demonstrativní výčet, který zákon soudu na podporu usilování o uzavření smíru nabízí, soud je zde i přesto limitován. Soud tak nemůže komplexně rozebírat všechny varianty hmotněprávních vztahů mezi účastníky.¹⁴¹

Soud by měl zejména vysvětlit stranám, že i ten nejhorší smír bude pro ně lepší než rozsudek. Poukázat na časovou a finanční nákladnost případného soudního řízení ve věci samé a napomoci odhalit podstatu jejich sporu.¹⁴² Soud také účastníky poučí o případné poplatkové povinnosti související se smířčím řízením, a to dle zákona o soudních poplatcích.¹⁴³

Tato poučovací povinnost ve svém důsledku naráží na zásadu tzv. procesní ekonomie neboli hospodárnosti řízení.

3.4. Zásada hospodárnosti řízení

Soud má postupovat v řízení tak, aby náklady řízení byly pro účastníky, pokud možno, co nejnižší, a zároveň za předpokladu, že nebude zmařen účel řízení.¹⁴⁴ Obecný základ zásady hospodárnosti nalézáme v § 6 OSŘ, který stanovuje povinnost soudům řešit spory tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná.¹⁴⁵ Za tímto účelem lze využít i institutu smířčího řízení.

Smířčí řízení představuje pro účastníky sporu časovou i finanční úlevu, jelikož při smířčím řízení odpadá nutnost rozsáhlého dokazování. Časová úspora pak bude především vítaná v obchodních sporech mezi dlouholetými obchodními partnery, kde se otevírá širší prostor pro smírné řešení sporu. Dosažení smírného řešení sporu pak bude výhodou i pro

¹³⁸ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 414

¹³⁹ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 643 (1. svazek)

¹⁴⁰ § 99 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

¹⁴¹ Nemůže například při uzavírání soudního smíru žalovanému naznačit, že by bylo vhodné proti nároku žalobce vznést námitku o započtení pohledávky, na kterou žalovaný dosud nepomyslel. (srov. HROMADA, Miroslav. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-463-6. s. 13)

¹⁴² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

¹⁴³ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 413 (1. svazek)

¹⁴⁴ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

¹⁴⁵ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 858

samotný soud, jelikož samotné písemné vyhotovení usnesení o schválení smíru má podstatně kratší odůvodnění, proto zabere soudci méně času.¹⁴⁶ V souvislosti s vytížením soudní agendy a protahování soudních řízení¹⁴⁷, bývá aplikace této zásady na místě.

¹⁴⁶ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

¹⁴⁷ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 857

4. Formy smíru a jejich vzájemná komparace

4.1. Úvod

Smírné vyřešení sporu má ekonomický význam, ať už pro účastníky řízení, soud či stát. Proto bývá uzavření smíru zákonem podporováno. Tato podpora spočívá jednak v samotném probrání věci s účastníky řízení po hmotněprávní stránce, a jednak tím, že uzavření smíru je zvýhodněno i v rámci poplatkové povinnosti.¹⁴⁸

Tradiční soudcovský bonmot pravý: „*I ten nejhorší smír, je lepší než dokonalý rozsudek.*“¹⁴⁹, což vyplývá z povahy samotného smíru. Na uzavření smíru je nutná shoda obou sporných stran, a jejich vůle v tomto případě nemůže být žádným způsobem nahrazena.¹⁵⁰ Proto smír skýtá největší pravděpodobnost, že se spory mezi stranami, již nebudou opakovat.¹⁵¹ Na podporu této myšlenky také přispívá i zásada, která říká, že normální je se nesoudit.¹⁵²

OSŘ upravuje smír ve dvou podobách. Vedle preventivního působení soudu před zahájením soudního řízení, při kterém se uzavírá tzv. prétorský smír, zákon připouští i uzavření tzv. soudního smíru v řízení nalézacím.¹⁵³

4.2. Smír prétorský

4.2.1. Pojem

Smír prétorský odvozuje svůj název od římského civilního procesu, ve kterém řízení před prétozem obligatorně předcházelo řízení před samotným soudem. Smír prétorský má tak vyjádřiv povahu smírčího řízení, jakožto řízení předcházejícímu řízení nalézacímu,¹⁵⁴ a kdy v případě uzavření smíru samotné nalézací řízení již neproběhne.¹⁵⁵ Tudíž na prétorský smír je zapotřebí nahlížet jako na formu procesní prevence, jejímž cílem je působit tak, aby spor mezi stranami, nemusel být přenesen do nalézacího řízení.¹⁵⁶

¹⁴⁸ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3271-5. s. 313

¹⁴⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

¹⁵⁰ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

¹⁵¹ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 642 (1. svazek)

¹⁵² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

¹⁵³ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 313

¹⁵⁴ KINDL, ŠÍMA, DAVID, *Občanské právo procesní*, s. 169

¹⁵⁵ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 299 (I. díl)

¹⁵⁶ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

Prétorský smír pak podléhá schválení soudem v rámci smírčího řízení¹⁵⁷ a představuje žádaný výsledek smírčího řízení.¹⁵⁸ Takto schválený smír nabývá právní moci, představuje překážku věci rozhodnuté¹⁵⁹ a stává se exekučním titulem pro případnou exekuci.¹⁶⁰

4.2.2. Právní úprava

Prétorský smír se uzavírá v rámci smírčího řízení, a proto nese i stejnou právní úpravu. Úprava prétorského smíru se nachází v § 67 až 69 OSŘ. V souvislosti s tímto je důležité i zmínit § 99 OSŘ, který platí pro smír soudní a aplikuje se i na smír prétorský díky § 69 odst. 2 OSŘ¹⁶¹, jelikož „*ustanovení § 99 platí i pro tento smír.*“¹⁶² Proto je potřeba striktně vycházet při schvalování smíru z podmínek uvedených v § 99 OSŘ, tedy důvodů, účinků a možnosti napadnutí smíru.¹⁶³

Z povahy věci ale plyne, že § 99 OSŘ se neuplatní na smír prétorský v plném rozsahu, jelikož § 99 odst. 2 OSŘ, stanovující ve větě druhé: „*V takovém případě soud po právní moci usnesení pokračuje v řízení.*“¹⁶⁴ vztahující se na neschválení soudního smíru, nelze aplikovat na smírčí řízení.¹⁶⁵ Důvodem se stala povaha smírčího řízení, kdy smírčí řízení v případě neuzavření prétorského smíru končí¹⁶⁶ a sporná strana bude muset podat žalobu, pokud bude chtít pokračovat v prosazování svého nároku před soudem.¹⁶⁷

4.2.3. Obsah

Obsah prétorského tvoří hmotněprávní dohoda, nejčastěji ve formě narovnání, započtení, privativní novace nebo vzdání se práva nebo dluhu. Toto má společné se soudním smírem.¹⁶⁸ Smír proto bývá označován jako tzv. kvalifikovaný druh dohody, představující spojení práva procesního a hmotného. Jelikož právo procesní se u smíru projevuje v nutnosti schválení smíru soudem,¹⁶⁹ smír se tak od hmotněprávních dohod liší v okamžiku nabytí

¹⁵⁷ HOLÁ, HRNČIŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 146

¹⁵⁸ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

¹⁵⁹ HOLÁ, HRNČIŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 146

¹⁶⁰ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

¹⁶¹ Tamtéž, s. 115

¹⁶² § 69 odst. 2 věta druhá zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

¹⁶³ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 302 (I. díl)

¹⁶⁴ § 99 odst. 2 věta druhá zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

¹⁶⁵ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 127

¹⁶⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

¹⁶⁷ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

¹⁶⁸ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, srov. s. 117 a 187

¹⁶⁹ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

právních účinků. Dohody nabývají právní účinky uzavřením, není-li stanoveno jinak, kdežto smír až v souvislosti s jeho schválením.¹⁷⁰ V případě, že smír nebude schválen, dohoda se stává právně bezvýznamnou.¹⁷¹

Určité dohody účastníků však nenaplnují znaky prétorského smíru, a proto bývá zapotřebí je od prétorského smíru odlišovat. Příkladem toho může být dohoda rodičů o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti pro dobu po rozvodu. Tato dohoda nemá povahu smíru, protože její schválení probíhá za pomoci rozsudku a ne usnesení, jak je tomu u prétorského smíru.¹⁷²

4.3. Soudní smír

Tato práce nemá za cíl objasnit povahu soudního smíru, specializuje se pouze na smírčí řízení. Soudní smír je zde uváděn pouze v kontextu právní úpravy smírčího řízení a pro její lepší pochopení, a to především z důvodu vysoké podobnosti a provázanosti obou institutů. V následujících odstavcích proto bude uvedeno pouze hrubé nastínění soudního smíru se zaměřením na odlišnosti vůči smírčímu řízení (prétorskému smíru).

4.3.1. Pojem

Soudní smír je institutem občanského práva procesního, kterému v praxi ani v odborné literatuře není věnováno mnoho pozornosti.¹⁷³ Soudním smírem se rozumí procesní dohoda účastníků občanského soudního řízení¹⁷⁴, kterou si účastníci upravují svá práva a povinnosti.¹⁷⁵ S tím, že smír může být uzavřen pouze v oblasti práv, se kterými mohou účastníci disponovat. Soudní smír je právní skutečností občanského práva hmotného¹⁷⁶ a v oblasti práva procesního představuje vedle rozhodnutí soudu o věci (rozsudku, usnesení, platebního rozkazu, směnečného či šekového platebního rozkazu) způsob skončení řízení.¹⁷⁷ Soudní smír má tedy neoddělitelné hmotněprávní i procesní aspekty¹⁷⁸, čímž se velmi podobá smíru prétorskému.

¹⁷⁰ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 863

¹⁷¹ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 414

¹⁷² STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

¹⁷³ KNOBLOCHOVÁ, Alternativní způsoby řešení, s. 857

¹⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2009, sp.zn. 22 Cdo 5170/2007

¹⁷⁵ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 642 (1. svazek)

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2009, sp.zn. 22 Cdo 5170/2007

¹⁷⁷ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 642 (1. svazek)

¹⁷⁸ KOLÍNEK, Jiří. Meze přezkumu v řízení o zrušení soudního smíru. *Epravo.cz: Sbirka zákonů, judikatura, právo* [online]. 2017 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/meze-prezkumu-v-řízení-o-zrušení-soudního-smíru-106658.html>

4.3.2. Uzavření soudního smíru

Uzavření soudního smíru nastává v průběhu nalézacího řízení, kdy uzavření smíru může být iniciováno účastníkem řízení, a to na základě návrhu na schválení smíru.¹⁷⁹ Pro uzavření smíru se nekoná zvláštní řízení, smír je uzavírán v rámci zahájeného sporného řízení.¹⁸⁰ K uzavření soudního smíru může dojít v rámci přípravného jednání, v řízení před soudem prvního stupně, a to až už při prvním a v případě odročení i v dalších jednáních, ale také za řízení odvolacího.¹⁸¹

V případě, že bude smír uzavřen a schválen soudem v průběhu odvolacího řízení, současně soud změní rozsudek či usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé v prvním stupni,¹⁸² a to ve výroku usnesení o schválení smíru.¹⁸³ Smír může být právoplatně schválen a uzavřen za průběhu odvolacího řízení, i v případě, kdy soud prvního stupně rozhodl v prvním stupni rozsudkem pro uznání. Jelikož uznání nároku žalovaným, a to i v případě, že se má za to, že žalovaný nárok uznal, není v rozporu s právními předpisy, a tedy důvodem nepřípustnosti soudního smíru.¹⁸⁴ Na druhou stranu za dovolacího řízení smír již přípustný není.¹⁸⁵

Soudní smír může být uzavřen jednak o celém předmětu řízení, ale i o jeho části či o jeho základu.¹⁸⁶ Tedy všude tam, kde by jinak mohl být vydán částečný či mezitímní rozsudek.¹⁸⁷ V případě, že smír bude uzavřen pouze o části či základu předmětu řízení, soud po právní moci usnesení o schválení smíru, nadále pokračuje v nalézacím řízení.¹⁸⁸ Tudíž aby byla věc smírem skončena, je proto nutné vyčerpat celý předmět řízení. Za tímto účelem strany ke smíru připojují doložky, stanovující vypořádání celého předmětu řízení. Předmětem smíru, ale může být i v opačném případě, věc, která nebyla předmětem nalézacího řízení.¹⁸⁹ Smír tak může překročit rozsah předmětu řízení, ale vždy ze smíru musí vyplývat, jak bylo vypořádáno s nároky, které byly předmětem řízení.¹⁹⁰

Smír také může být sjednán podmíněně.¹⁹¹ Podmíněný smír může být v pevně stanovené době odvolán jedním z účastníků řízení, za předpokladu, že tato podmínka bude ve smíru

¹⁷⁹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 186

¹⁸⁰ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 313

¹⁸¹ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 643 (1. svazek)

¹⁸² SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 189

¹⁸³ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 414

¹⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004, uveřejněný pod číslem 21/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

¹⁸⁵ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 414

¹⁸⁶ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 187

¹⁸⁷ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 643 (1. svazek)

¹⁸⁸ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, kniha druhá s. 119

¹⁸⁹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 313

¹⁹⁰ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 187

¹⁹¹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 313

vyhrazena. Soud pak smír schválí, pokud tato doba marně uplynula a odvolání nebylo podáno.¹⁹² Jelikož se jedná o lhůtu hmotněprávní, odvolání smíru musí dojít v poslední den lhůty soudu, jinak nenabude účinnosti.¹⁹³ Smír lze také uzavřít s podmínkou, která váže smlouvené plnění na splnění určité podmínky.¹⁹⁴

Pokud bude při jednání uzavřen smír, předseda senátu či samosoudce nadiktuje jeho znění do záznamu, který bude přílohou protokolu o jednání. Přílohu protokolu o jednání po té podepíše ten, kdo ji vyhotovil (zapisovatel, předseda senátu, samosoudce či pověřený člen senátu), účastníci řízení a předseda senátu či samosoudce, pokud již sám nevyhotovil přílohu protokolu o jednání.¹⁹⁵ V případě, že nebudou obě strany přítomny u soudu, může jedna ze stran učinit do protokolu návrh na uzavření smíru. Jestliže druhá strana návrh smíru přijme, smír je uzavřen okamžikem, kdy se o tom dozví navrhuující strana.¹⁹⁶ Návrh na schválení smíru musí být podepsán všemi účastníky smíru, jinak k němu soud nebude přihlížet,¹⁹⁷ natož rozhodovat, zda smír schválí.¹⁹⁸

4.3.3. Právní úprava

Právní úpravu soudního smíru nacházíme v části třetí OSŘ věnované Řízení v prvním stupni. Soudní smír upravuje jediný paragraf, konkrétně § 99 OSŘ.¹⁹⁹ Ve svých třech odstavcích se věnuje poučení o hmotněprávní aspektech sporu, přípustnosti, schvalování, postupu při neschválení, účinkům soudního smíru a také žalobě o neplatnosti smíru.²⁰⁰ Všechny tyto instituty dopadají i na prétorský smír a jsou rozpracovány v příslušných pasážích této práce.

4.4. Podobnosti mezi prétorským a soudním smírem

Oba typy smíru ztvárňují formu věcného vyřešení sporu, mající podobné vlastnosti.²⁰¹ Prétorský smír se od soudního smíru neliší ve výsledku řízení²⁰², proto podmínky schválení smíru, co se týče důvodů, účinků a možností napadnutí smíru jsou totožné.²⁰³ Oba smíry tak

¹⁹² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120

¹⁹³ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 644 (1. svazek)

¹⁹⁴ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120

¹⁹⁵ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 459 (I. díl)

¹⁹⁶ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 644 (1. svazek)

¹⁹⁷ § 41b zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád* (srov. ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218)

¹⁹⁸ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 644 (1. svazek)

¹⁹⁹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

²⁰⁰ § 99 zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

²⁰¹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

²⁰² SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287

²⁰³ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 302 (I. díl)

mají stejné podmínky přípustnosti.²⁰⁴ Také schválení obou smírů probíhá formou usnesení, proti kterému není odvolání přípustné.²⁰⁵ Oba znázorňují překážku věci rozsouzené a mají účinky pravomocného rozsudku,²⁰⁶ proti kterému jsou přípustné totožné opravné prostředky,²⁰⁷ a to především žaloba o neplatnosti smíru, která představuje mimořádný opravný prostředek.²⁰⁸

I obsahem jsou si smíry v obou případech podobné, jelikož představují hmotněprávní dohodu,²⁰⁹ která podléhá schválení soudem.²¹⁰ Navíc u obou forem smíru se projevují podobné zásady.²¹¹ Příkladem uvedu zásadu dispoziční, procesní prevence, zásadu dobrovolnosti a poučovací povinnosti. Tyto zásady se projevují jednak v tom, že k uzavření obou smírů nemůže soud účastníky nutit a případná dohoda účastníků záleží pouze na nich.²¹² Také v tom, že při uzavírání obou smírů soud používá zvláštní typ poučení, seznamující účastníky sporu i po hmotněprávní stránce věci.²¹³ A nakonec v tom, že oba typy řízení mohou být zahájeny na návrh účastníků řízení²¹⁴, který v případě úspěšnosti zabraňuje pokračování v dalším procesním řízení.²¹⁵

To vše vyplývá z podobné právní úpravy, kterou mají oba smíry téměř totožnou,²¹⁶ jelikož se právní úprava soudního smíru podle § 69 věta druhá OSŘ použije také na smír prétorický.²¹⁷

4.5. Odlišnosti mezi prétorickým a soudním smírem

I přes zmiňovanou podobnost mezi smíry, oba instituty nejsou totožné. Rozdíl mezi nimi spočívá v zahájení a průběhu řízení.²¹⁸

²⁰⁴ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 127

²⁰⁵ SCHELLEOVÁ, *Český civilní proces*, s. 207 (srov. ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218)

²⁰⁶ HOLÁ, HRNČÍŘIKOVÁ, *Mimosoudní metody*, srov. s. 146 a 147

²⁰⁷ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 302 (I. díl)

²⁰⁸ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 315

²⁰⁹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, srov. s. 117 a 187

²¹⁰ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253 (srov. KOLÍNEK, Jirí. Meze přezkumu v řízení o zrušení soudního smíru. *Epravo.cz: Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. 2017 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/meze-prezkumu-v-rizeni-o-zruseni-soudniho-smiru-106658.html>)

²¹¹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

²¹² SCHELLEOVÁ, *Český civilní proces*, s. 207

²¹³ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 117

²¹⁴ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 54 (srov. SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 186)

²¹⁵ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 299 I. díl (srov. DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 642 1. svazek)

²¹⁶ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

²¹⁷ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

²¹⁸ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253

Smírčí řízení probíhá na základě návrhu pokusu o smír²¹⁹, který může být podán u kteréhokoliv okresního soudu a nemá procesní ani hmotněprávní účinky, které se pojí k žalobám, resp. s návrhem na zahájení nalézacího řízení.²²⁰ Proto nedochází ke stavění promlčecích lhůt.²²¹ Důvodem je povaha smírčího řízení, které předchází řízení nalézacímu.²²² Prétorský smír tak znázorňuje možnost vyhnout se soudnímu řízení ve věci samé,²²³ a to za pomoci vytvoření právního vztahu, který odstraní ohrožování nebo porušování subjektivních práv, aniž by došlo k vedení sporu, čímž nabývá odlišnosti od smíru soudního.²²⁴ Naproti tomu u soudního smíru soud usiluje o smír mezi účastníky v rámci již zahájeného řízení nalézacího.²²⁵ Tudíž u soudního smíru platí pravidla pro místní příslušnost soudu podle obecných pravidel OSŘ²²⁶ a návrh nelze podat u kteréhokoliv okresního soudu, tak jak je tomu u smíru prétorského.²²⁷

V rámci uzavírání prétorského smíru nemusí v senátních věcech rozhodovat senát, postačí, pokud usnesení o schválení smíru vydá pouze předseda senátu. Tato odlišnost je pouze platná pro smír prétorský, a tak v případě uzavírání soudního smíru musí v senátních věcech rozhodovat senát. S tímto souvisí i rozdílná agenda soudu. Prétorský smír spadá pod rejstřík Nc, kdežto soudní smír pod agendu C. Tato skutečnost je obzvlášť důležitá pro rozvrh práce na soudě.²²⁸

Výsledkem průběhu řízení v obou případech bude schválení či neschválení smíru. Pokud v průběhu smírčího řízení prétorský smír uzavřen nebude, tedy pokus o smír bude neúspěšný, smírčí řízení končí a soud nemůže rozhodnout o věci samé.²²⁹ I pro tento důvod bývá smírčí řízení málo využíváno.²³⁰ Na druhou stranu v případě neschválení soudního smíru, soud bude v řízení pokračovat až do rozhodnutí soudu ve věci samé.²³¹

²¹⁹ Tamtéž, s. 253

²²⁰ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²²¹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

²²² ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

²²³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

²²⁴ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 860

²²⁵ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 186

²²⁶ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 861

²²⁷ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²²⁸ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

²²⁹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253

²³⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

²³¹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253

5. Přípustnost a subjekty smírčího řízení

5.1. Přípustnost smíru

5.1.1. Pravomoc soudů

Smírčí řízení může být provedeno ve všech věcech, které spadají pod pravomoc soudu, pokud to připouští povaha věci.²³² Tudíž v případě, že se nejedná o věc, kterou mohou projednat soudy v občanském soudním řízení, nemůže být dána ani pravomoc soudu k provedení smírčího řízení.²³³ Pravomoc soudu bude zásadně dána tehdy, pokud půjde o věc, která plyne z poměrů upravených soukromým právem a pro kterou bude ve věci samé místně příslušný soud na území České republiky. Proto v soukromoprávních věcech, které na základě zákona budou rozhodovat orgány odlišné od soudů, nelze smírčí řízení provést. Příkladem může být rozhodování účastnických sporů Českým telekomunikačním úřadem na základě zákona o elektronických komunikacích.²³⁴

5.1.2. Přípustná povaha věci

Smírčí řízení pro svou přípustnost také vyžaduje, aby provedení samotného smírčího řízení připouštěla povaha věci. Tím se rozumí takové případy, ve kterých nebude nic bránit účastníkům řízení, aby svými dispozitivními úkony upravili právní poměr mezi sebou. Tuto okolnost musí soud zvláště zjišťovat pro každý případ.²³⁵ Povaha věci tak závisí, zda mohou účastníci volně nakládat s právem, které je předmětem řízení. To znamená, zda se jej mohou vzdát, uznat, uzavřít dohodu o novém závazku, či narovnání apod.²³⁶

Povaha věci bude dána především ve sporu o splnění povinnosti, jakož jsou spory o zaplacení peněžitých částek, vyklizení nemovitostí apod. Smírčí řízení tak bude účelné provést v řízeních týkajících se ochrany osobnosti, hospodářské soutěže, nárocích z průmyslového vlastnictví a v obecných obchodních sporech.²³⁷ Navíc pro pracovněprávní vztahy, kde často

²³² KINDL, ŠÍMA, DAVID, *Občanské právo procesní*, s. 169

²³³ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 300 (I. díl)

²³⁴ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 236

²³⁵ *Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních: sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964-1969*. Praha: SEVT, 1980 (S III), s. 316: stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpj 168/64.

²³⁶ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 217

²³⁷ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

bývá nerovné postavení mezi stranami, bude využití smírčího řízení vhodnější oproti jiným ADR metodám, a to z důvodu autority soudu.²³⁸

Smírčí řízení je také přípustné ve věcech, o kterých soudy rozhodují, zda tu právní vztah je či není na základě naléhavého právního zájmu. Ovšem hmotné právo musí připouštět vyřízení věci dohodou účastníků. Příkladem může být uzavření smíru ve sporu o určení vlastnického práva k nemovitosti,²³⁹ kde smír bude představovat podklad pro zápis do katastru nemovitostí.²⁴⁰ Smírem také lze zřídit věcné břemeno, za předpokladu, že by šlo zřídit smlouvou. A to i v případě, že by k danému rozhodnutí ve věci samé soud nebyl oprávněn.²⁴¹

Smírčí řízení může také být přípustné i ve věcech upravených v IZ. Spory, které spadají do věcné působnosti krajských soudů na základě § 7a písm. c) až e) IZ a které projednávají soudy v občanském soudním řízení, mohou být projednány i v rámci smírčího řízení.²⁴² Tedy spory o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla porušením povinnosti podat insolvenční návrh nebo zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu a ve věcech vyplývajících z právních vztahů mezi dlužníkem a insolvenčním správcem týkající se majetku patřícího do dlužníkovi majetkové podstaty.²⁴³

5.1.3. Nepřípustná povaha věci

Jelikož smír lze uzavřít pouze ohledně takového nároku, kterým účastníci mohou disponovat, proto povahou věci smír za určitých okolností není přípustný. Smírčí řízení tak nebude přípustné ve 3 oblastech, a to ve věcech osobního stavu,²⁴⁴ ve věcech, kdy řízení lze zahájit i bez návrhu²⁴⁵ a ve věcech, kdy vznik změna, či zánik některých vztahů bude vázán na konstitutivní soudní či jiné rozhodnutí bez možnosti dohody stran.²⁴⁶

Právní úpravu věcí osobního stavu a řízení, která lze zahájit i bez návrhu nalézáme samostatně v ZŘS.²⁴⁷ Většina řízení uvedených v ZŘS tak svou povahou vylučují uzavření smíru, i když se pro řízení v těchto věcech připouští subsidiárně úprava OSŘ.²⁴⁸ Věcmi

²³⁸ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 587

²³⁹ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 284 a 285

²⁴⁰ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

²⁴¹ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 11. 1986, sp. zn. Cpj 44/86, uveřejněného pod č. R 16/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

²⁴² SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 285

²⁴³ § 7a písm. c) až e) zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

²⁴⁴ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 317

²⁴⁵ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416

²⁴⁶ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 459 (I. díl)

²⁴⁷ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

²⁴⁸ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 285

osobního stavu se pak rozumí řízení týkající se rozvodu manželství, popření otcovství, osvojení apod.,²⁴⁹ kdežto typickým příkladem pro řízení zahájené i bez návrhu bude řízení o úpravě poměrů k nezletilým dětem, kde hmotné právo předpokládá dohodu mezi rodiči. Tato dohoda nemůže být uzavřena v podobě smíru, jelikož vyžaduje rozsáhlé dokazování a vyhlašuje se v podobě rozsudku.²⁵⁰

Přes výše uvedené, nelze obecně tvrdit, že smírčí řízení není přípustné v řízeních upravených ZŘS. Smírčí řízení může být přípustné například v řízení o soudním prodeji zástavy, i když ZŘS tuto variantu smírného řešení sporu výslovně neuvádí.²⁵¹

5.1.4. Rozpor s právními předpisy

Právní úprava samotného smírčího řízení podmínku rozporu s právními předpisy, jakožto podmínku pro schválení smíru prétorského, výslovně neuvádí. Avšak díky aplikaci právní úpravy soudního smíru na smírčí řízení, bude zapotřebí při schvalování prétorského smíru tuto podmínku zkoumat i v rámci smírčího řízení,²⁵² a to v případě, že okolnosti způsobující neplatnost smíru vyšly během smírčího řízení najevo. Soud tak nemá povinnost po okolnostech způsobujících rozpor s právními předpisy pátrat z vlastní iniciativy.²⁵³

Schválení či neschválení smíru nastává v případě, kdy účastníci smírčího řízení dosáhnou vzájemné dohody.²⁵⁴ Soud při schvalování smíru nezkoumá, jestli daný smír odpovídá skutečným hmotněprávním vztahům mezi účastníky smírčího řízení. Pouze ověřuje, zda dohoda účastníků odpovídá právním předpisům.²⁵⁵ Tudíž smír nesmí být v rozporu s dobrými mravy²⁵⁶ či s kogentními ustanoveními zákona anebo zákon obcházet. Soud by tak legalizoval protiprávní stav, který by nemohl nabýt právní ochrany.²⁵⁷

Samotná dohoda účastníků smírčího řízení také nesmí být v rozporu s právními předpisy tím, že by nenaplnovala obecné náležitosti soukromoprávních úkonů vyžadovaných hmotným právem, a to především vážnost, určitost a srozumitelnost.²⁵⁸ Tudíž účastníci musí smír uzavřít ze své svobodné a vážné vůle a nemůže být smírem ujednáno plnění nemožné.²⁵⁹

²⁴⁹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 317

²⁵⁰ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

²⁵¹ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 236

²⁵² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

²⁵³ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 460 (I. díl)

²⁵⁴ HOLÁ, HRNČÍŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 147

²⁵⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 118

²⁵⁶ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 240

²⁵⁷ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 118

²⁵⁸ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 415

²⁵⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 118

Srozumitelnost dohody je starostí soudu, který má dbát na to, aby obsah smíru byl přesně a určitě formulován a nevznikaly tak potíže při jeho výkonu.²⁶⁰ Jinak by smír nemohl sloužit jako případný exekuční titul, jímž je.²⁶¹

Navíc mimo obecných náležitostí soukromoprávních úkonů musí dohoda splňovat i zvláštní podstatné náležitosti k uzavření případné dohody, pokud takové náležitosti hmotné právo v daném případě vyžaduje.²⁶²

5.2. Věcná a místní příslušnost

Věcná příslušnost soudu pro smírčí řízení se stanovuje od věcné příslušnosti soudu, který by byl věcně příslušný pro rozhodování věci.²⁶³ Jestliže by věcně příslušný byl krajský soud, může provést smírčí řízení a schválení smíru i kterýkoli okresní soud.²⁶⁴ Krajský soud pak bude věcně příslušný ve věcech podle § 9 odst. 2 OSŘ a § 7a písm. c) až e) IZ.²⁶⁵

Místní příslušnost soudu pro smírčí řízení nechává zákonodárce zcela volně,²⁶⁶ a to vzhledem k povaze smírčího řízení, ve kterém odpadá nutnost provedení dokazování a rozhodování soudu tak může proběhnout pouze na základě slyšení účastníků řízení.²⁶⁷ Proto volnost místní příslušnosti nalézáme v zákonné dikci „u kteréhokoli soudu, který by byl...“ či „...kterýkoli okresní soud“.²⁶⁸

Z těchto důvodů může navrhovatel svůj návrh podat u kteréhokoliv okresního soudu, anebo pokud věc spadá do věcné příslušnosti krajského soudu u kteréhokoliv okresního či krajského soudu.²⁶⁹ V případě, že okresní soud obdrží návrh o provedení pokusu o smír, který bude spadat pod věcnou příslušnost krajského soudu, nemusí návrh na smírčí řízení postoupit krajskému soudu, ale může provést smírčí řízení sám. Nutno zdůraznit, že v opačném případě, tedy kdy krajský soud obdrží návrh o provedení pokusu o smír, spadající pod věcnou příslušnost okresního soudu, věcná příslušnost pro krajský soud dána nebude a krajský soud nebude moci provést smírčí řízení.²⁷⁰

²⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 10. 1975, sp. zn. 3 Cz 105/75. Sborník, svazek IV., ročník 1975, s. 717.

²⁶¹ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218

²⁶² DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 644 (1. svazek)

²⁶³ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²⁶⁴ § 67 odst. 1 věta druhá zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

²⁶⁵ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 285

²⁶⁶ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²⁶⁷ SCHELLEOVÁ, *Český civilní proces*, s. 206

²⁶⁸ § 67 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

²⁶⁹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²⁷⁰ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319

5.3. Subjekty smírčího řízení

5.3.1. Soud

Soud svou činností ve smírčím řízení má především směřovat k uzavření prétorského smíru, a to za pomoci poučování účastníků smírčího řízení.²⁷¹ K uzavření prétorského smíru tak pouze přispívá, v žádném případě nemůže nahrazovat samotnou dohodu uzavřenou v rámci smírčího řízení svým vlastním rozhodnutím.²⁷² A tak při uzavření smíru soud následně samotnou dohodu pouze schválí či ji neschválí, a to pokud dohoda bude v rozporu s právními předpisy.²⁷³

Smírčí řízení provádí samosoudce, předseda senátu²⁷⁴, vyšší soudní úředník²⁷⁵, asistent soudce²⁷⁶ a justiční čekatel, který úspěšně složil odbornou justiční zkoušku a má právní poměr na dobu neurčitou.²⁷⁷ Ve věcech, v nichž jedná a rozhoduje senát, provádí smírčí řízení předseda senátu,²⁷⁸ čímž se smírčí řízení liší od soudního smíru uzavíraného v rámci nalézacího řízení.²⁷⁹ V případech kdy smírčí řízení provádí vyšší soudní úředník, asistent soudce, či justiční čekatel, mají tyto osoby také oprávnění smír schválit.²⁸⁰ Naopak provést smírčí řízení a rozhodnout o schválení prétorského smíru není umožněno soudním tajemníkům.²⁸¹

I když úloha těchto osob při pokusu o smír se může zdát omezená, a to vzhledem k absenci dokazování a donucovacích prostředků sloužících k součinnosti účastníků smírčího řízení, úspěšnost pokusu o smír však závisí také na nich.²⁸² Při smírčím řízení mají tyto osoby působit na strany jako mediátoři, a připomenout účastníkům smírčího řízení, že normální bývá nesoudit se a nabídnout možnosti smírného řešení sporu.²⁸³

Zákon pouze ukládá soudu povinnost usilování o smírné řešení věci, ale způsob řešení této povinnosti přenechává samotnému soudu. Soud se tak může pouze pokusit o nabídnutí smírného řešení věci, anebo důsledněji usilovat o uzavření prétorského smíru, a to za pomoci

²⁷¹ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 301 (I. díl)

²⁷² PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

²⁷³ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 859

²⁷⁴ HOLÁ, HRNČÍŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 147

²⁷⁵ § 11 zákona č. 121/2008 Sb., zákon o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

²⁷⁶ §36a odst. 5 zákona č. 6/2002 Sb., zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

²⁷⁷ § 116 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

²⁷⁸ § 68 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

²⁷⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

²⁸⁰ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 240

²⁸¹ § 6 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy (srov. LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 239)

²⁸² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 863

²⁸³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

poučení účastníků smírčího řízení, které má pro uzavírání smíru speciální ustanovení. Formulováním poučení soud nastiňuje svůj právní pohled na daný případ, a může být překvapením pro účastníky smírčího řízení. Proto, i v případě, že soud nemůže výsledek smírčího řízení předvídat, může uzavření smíru zásadně ovlivnit.²⁸⁴

5.3.2. Účastníci smírčího řízení

Fyzická či právnická osoba, která nemůže nalézt dohodu v soukromoprávní věci s jinou fyzickou či právnickou osobou může podat soudu návrh o provedení pokusu o smír a stát se tak účastníkem smírčího řízení.²⁸⁵ Tato možnost se váže na způsobilost být účastníkem řízení a procesní způsobilost.²⁸⁶

V průběhu smírčího řízení záleží především na samotných účastnících, zda smír uzavřou.²⁸⁷ K uzavření smíru nemůže soud účastníky nutit a i jejich přítomnost u smírčího řízení záleží zcela na nich.²⁸⁸ V případě, že se účastníci k smírčímu řízení nedostaví, řízení tím bude ukončeno.²⁸⁹ Ovšem účastníci se nemusí dostavit k soudu osobně, jelikož může být smír i uzavřen za ně, a to zástupcem na základě plné moci či opatrovníkem.²⁹⁰

Účastníci smíru také předkládají samotnou dohodu soudu, jejíž obsah nemůže soud v žádném případě sám formulovat. Proto na nich především záleží, zda bude smírčí řízení zakončeno příslušným soudním rozhodnutím,²⁹¹ nebo zda soud bude muset od smírčího řízení upustit.²⁹²

V případě, že k uzavření smíru nedojde, navrhovatel smírčího řízení má poté možnost jednak uplatnit svůj nárok za pomoci žaloby a zahájit tak řízení nalézací²⁹³ anebo nalézt řešení sporu za pomoci jiných ADR metod.²⁹⁴

²⁸⁴ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 43 a 44

²⁸⁵ STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 251

²⁸⁶ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 126

²⁸⁷ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

²⁸⁸ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 301 (I. díl)

²⁸⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 440

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007

²⁹¹ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 589 a 590

²⁹² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

²⁹³ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287

²⁹⁴ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 865

6. Průběh a etapy smírčího řízení

Samotný průběh smírčího řízení můžeme rozdělit do 3 etap, a to na návrh o provedení pokusu o smír, uzavření smíru a schválení smíru soudem.²⁹⁵

6.1. Návrh o provedení pokusu o smír

6.1.1. Podání návrhu

Smírčí řízení může být zahájeno pouze na návrh podaný účastníkem případného budoucího řízení.²⁹⁶ Návrh může být podán pouze osobou, která je nositelem hmotných práv, o kterých se smírčí řízení povede. K tomu, aby se zahájilo smírčí řízení, postačí, aby návrh byl podán pouze jedním z budoucích účastníků smírčího řízení.²⁹⁷ Ovšem tím není vyloučeno, že oba potencionální účastníci případného budoucího řízení navrhnou provedení smírčího řízení současně.²⁹⁸

Návrh na zahájení smírčího řízení může být adresován kterémukoliv z věcně příslušných soudů, pokud bude naplněna podmínka pravomoci soudu pro danou věc.²⁹⁹ Za návrh na provedení pokusu o smír se nevybírání soudní poplatek. Případný soudní poplatek sporné strany zaplatí až při schválení smíru. Proto účastníci zahájením smírčího řízení po finanční stránce ničeho neriskují.³⁰⁰

Podání návrhu na smírčí řízení nemá procesní ani hmotněprávní účinky, které se pojí na základě zákona k žalobám, resp. k návrhu na zahájení nalézacího řízení.³⁰¹ Proto nedochází ke stavění promlčecí lhůty.³⁰² Z tohoto důvodu se má podávat návrh o provedení pokusu o smír s předstihem, aby v případě neuzavření prétorského smíru, mohl navrhovatel svůj nárok uplatnit za pomoci žaloby.³⁰³ Nicméně i v rámci smírčího řízení může dojít k stavění promlčecí lhůty, a to díky aplikaci § 647 OZ. Promlčecí lhůta se tak staví, pokud se oba účastníci smírčího řízení společně obrátí na soud za účelem zahájení smírčího řízení anebo pokud s tím bude souhlasit

²⁹⁵ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 318

²⁹⁶ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 54

²⁹⁷ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

²⁹⁸ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

²⁹⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

³⁰⁰ PŘIB, Jan. *Mediace Vs. smírčí řízení*. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

³⁰¹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

³⁰² STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

³⁰³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

druhý účastník již zahájeného smírčího řízení. Promlčecí lhůta se zde staví na základě titulu hmotněprávní dohody a nikoliv podaného návrhu o provedení pokusu o smír.³⁰⁴

Zákon nestanovuje přesný okamžik zahájení smírčího řízení. Ovšem přesné časové vymezení zahájení smírčího řízení není podstatné, a to s ohledem na absenci procesních a hmotněprávních účinků, které se pojí k zahájení řízení nalézacího. Proto není vyloučeno, aby navrhovatel svůj nárok uplatnil u více věcně příslušných soudů.³⁰⁵

Pokud se druhá strana sporu k návrhu nepřipojí, nedostaví se k soudu anebo smír neuzavře, smírčí řízení tím bude ukončeno.³⁰⁶ Proto smírčí řízení bývá velmi málo využíváno³⁰⁷, a to i s ohledem na absenci donucovacích prostředků ze strany soudu.³⁰⁸

6.1.2. Náležitosti návrhu

Návrhem účastníci smírčího řízení nastiňují soudu svoji představu, která může být odsouhlasena protistranou či nikoliv. Návrh musí být učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně³⁰⁹ a zároveň musí kromě obecných náležitostí uvedených v § 42 odst. 4 OSŘ obsahovat i přesnou formulaci petitu, ve kterém bude uveden návrh případné dohody.³¹⁰ A to přesto, že konečné znění smíru může v průběhu smírčího řízení nabýt několika změn.³¹¹ Tudíž zákon neukládá naplnění obdobných náležitostí, které se vyžadují v případě žalob.³¹² Proto například k návrhu o provedení pokusu o smír nemusí být označeny důkazy.³¹³ Na druhou stranu, aby soud mohl posoudit případný rozpor smíru s právními předpisy, bude nutné k návrhu na smír přiložit též listiny, které případný rozpor vyvrátí. Navíc navrhovatel může nárok kvalifikovat i z pohledu hmotného práva.³¹⁴

V případě, že předmětem smíru bude nemovitá věc, navrhovatel má povinnost zajistit její přesně označení, a to za pomoci identifikačních znaků. Identifikačními znaky pak bývá zejména číslo popisné, parcelní a katastrální území. Naopak věci movité navrhovatel označí číslem výrobním, typem, modelem a značkou.³¹⁵

³⁰⁴ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 589

³⁰⁵ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 237

³⁰⁶ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 440

³⁰⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

³⁰⁸ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 301 (I. díl)

³⁰⁹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 318

³¹⁰ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

³¹¹ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 117

³¹² ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

³¹³ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 300 (I. díl)

³¹⁴ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

³¹⁵ Tamtéž, Kniha první s. 437

V případě, že návrh bude obsahovat nedostatky, které brání soudu k provedení pokusu o smír, soud vyzve účastníka k provedení opravy či doplnění návrhu. K opravě nebo doplnění soud určí účastníkovi lhůtu a současně ho poučí, jak má opravu či doplnění provést.³¹⁶ Pokud vady podání nebudou včas odstraněny, soud k podání účastníka nebude přihlížet, jelikož návrhem o provedení pokusu o smír nedochází k zahájení řízení ve věci samé. O tom také účastníka řádně poučí.³¹⁷

6.2. Uzavření smíru

6.2.1. Uzavření prétorského smíru

Postup soudu při uzavírání smíru není v platném právu blíže specifikován.³¹⁸ Po podání návrhu na provedení pokusu o smír samosoudce, předseda senátu, vyšší soudní úředník, asistent soudce či justiční čekatel zpravidla předvolá účastníky smírčího řízení k soudu.³¹⁹ Soud také předvolá i osoby, které nebyly označeny v návrhu o provedení pokusu o smír, ale mají k předmětu sporu právní poměr. Příkladem toho mohou být spoluvlastníci nemovité věci. Soud tak činí proto, aby přijaté řešení sporu dopadalo na všechny účastníky právního poměru. Sporné strany také mohou soudu zaslat již uzavřený smír s návrhem na jeho schválení. V tomto případě soud zpravidla smír schválí bez účasti stran a předvolání tak nebude nutné.³²⁰

Jak již bylo zmíněno pro případ nedostavení se na předvolání k soudu, smírčí řízení bude ukončeno, a to bez vydání zvláštního rozhodnutí.³²¹ Tato skutečnost se pouze uvede do protokolu o smírčím jednání,³²² a to usnesením, jímž se upravuje vedení řízení³²³ a současně soud návrhatele poučí o možnosti zahájení nalézacího řízení za pomoci žaloby.³²⁴

Projednání návrhu o provedení pokusu o smír bývá vedeno v rámci jiného soudního roku neboli smírčího jednání.³²⁵ I když smírčí jednání bývá neveřejné, výslovný zákaz veřejnosti však neexistuje.³²⁶ Navíc strany nemohou být při smírčím jednání přímo otevřené, jelikož otázka důvěrnosti není při smírčím jednání výslovně upravena, a tak případné poznatky,

³¹⁶ § 43 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (srov. DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 300 I. díl)

³¹⁷ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 285 a 286

³¹⁸ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 239

³¹⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

³²⁰ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 239

³²¹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

³²² SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287

³²³ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 412 (1. svazek)

³²⁴ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287

³²⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

³²⁶ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 592

kteří vyplývají v průběhu smírčího jednání, mohou být uplatněny v případném nalézacím řízení.³²⁷

Při smírčím jednání má osoba, která povede smírčí řízení, vystupovat méně formálně. Ani smírčí jednání nemusí být vedeno v jednací síni, ale například v kanceláři soudce. Jelikož méně formální prostředí také může příznivě ovlivnit výsledek smírčího řízení.³²⁸

V rámci smírčího jednání není přímo nutné dodržovat písemný návrh smíru,³²⁹ který byl uveden v petitu návrhu o provedení pokusu o smír.³³⁰ Smír může být formulován i jinak, a to v souvislosti s průběhem smírčího jednání.³³¹ Přípustná bude v zásadě každá dohoda, která vyřeší sporné záležitosti mezi stranami a která zároveň bude naplňovat zákonné podmínky pro schválení smíru.³³²

Ve smírčím řízení se většinou neprovádí dokazování, ani se případný skutkový stav nezjišťuje.³³³ Výjimečně se důkazy mohou provést za účelem prokázání skutečností, které závisí na splnění zákonných předpokladů pro schválení smíru.³³⁴ Součinnost v tomto ohledu však nemůže být ze strany soudu žádným způsobem vynucována.³³⁵

6.2.2. Obsah smíru

V smírčím řízení se předpokládá dohoda sporných stran.³³⁶ Obsah smíru tedy tvoří hmotněprávní dohoda účastníků řízení,³³⁷ která musí být jasná, určitá, srozumitelná a nesmí být v rozporu s právními předpisy.³³⁸ Dohoda obsahuje přesné označení účastníků řízení a v případě, že dohoda spočívá v poskytnutí plnění, dohoda taktéž musí obsahovat lhůtu, ve které má dojít k uskutečnění plnění a popis v čem plnění spočívá.³³⁹ Na případné plnění na základě soudem schváleného smíru poté nelze nahlížet jako na formu bezdůvodného obohacení, a to i v případě, že se později ukáže, že skutkové okolnosti předmětu sporu byly jiné, než předpokládali účastníci sporu v době uzavírání smíru.³⁴⁰

³²⁷ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 47

³²⁸ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

³²⁹ Tamtéž, s. Kniha první 438

³³⁰ STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

³³¹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

³³² DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 413 (1. svazek)

³³³ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

³³⁴ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 301 (I. díl)

³³⁵ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287

³³⁶ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

³³⁷ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 117

³³⁸ PLECITÝ, VRABEC, *Občanské právo procesní*, s. 55

³³⁹ STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253

³⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2588/2008

I prétorský smír může překročit svým obsahem rámeček předmětu řízení, tak jak bylo uvedeno v kapitole věnované soudnímu smíru. Obsah předmětu řízení pak vyplývá z návrhu o provedení pokusu o smír. To vše, ale pouze za předpokladu, že soud uvede, jak byly vypořádány nároky, které byly předmětem řízení.³⁴¹

V případě, že bude uzavřen prétorský smír, soud sepíše o uzavření smíru protokol. A to i pro případ, kdy smírčí jednání bylo již zaznamenáno formou zvukového nebo zvukově obrazového záznamu.³⁴² Protokol musí podepsat všichni účastníci smírčího řízení, jinak soud ke smíru nebude přihlížet.³⁴³ V případě, že protokol bude podepsán všemi účastníky smírčího řízení, soud následně přistoupí ke schvalování smíru.³⁴⁴

6.3. Schválení a právní účinky smíru

Pro schválení prétorského smíru nemusí být nařízeno zvláštní jednání, soud může smír schválit tzv. od stolu za předpokladu, že smír podepíší všichni účastníci smíru.³⁴⁵ Úloha soudu při schvalování smíru nese jistá omezení. Soud nemůže na dohodě účastníků smírčího řízení nic měnit, pouze rozhoduje o schválení či neschválení dohody.³⁴⁶

Schvalování smíru soudem probíhá za pomoci usnesení soudu,³⁴⁷ v jehož výroku bude vždy nutné uvést úplné znění smíru, který byl či nebyl soudem schválen.³⁴⁸ Při schvalování smíru soud přihlíží i k přesné a určité formulaci smíru a ke všem zákonným náležitostem, které požaduje hmotné právo.³⁴⁹ Proto soud prétorský smír neschválí v případě, že smír bude odporovat právním předpisům.³⁵⁰ O tom soud vydá usnesení, které musí obsahovat odůvodnění.³⁵¹ Smírčí řízení neschválením smíru končí³⁵² a uzavřená dohoda se stává právně bezvýznamnou.³⁵³ Důvod pro nepokračování v následném řízení ve věci samé tvoří absence návrhu na zahájení nalézacího řízení.³⁵⁴

³⁴¹ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 287 a 288

³⁴² LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 240

³⁴³ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 127

³⁴⁴ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 240

³⁴⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

³⁴⁶ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253

³⁴⁷ HOLÁ, HRNČIŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 147

³⁴⁸ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 645 (1. svazek)

³⁴⁹ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 313

³⁵⁰ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 118

³⁵¹ Tamtéž, Kniha první s. 439

³⁵² SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 116

³⁵³ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 414

³⁵⁴ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 118

Usnesení, kterým se smír schvaluje, obsahuje zpravidla tři výroky, týkající se schválení přetorského smíru, nákladů řízení a soudního poplatku.³⁵⁵ Usnesení o schválení smíru je rozhodnutím ve věci samé³⁵⁶ a nabývá právní moci doručením,³⁵⁷ jelikož není proti němu odvolání přípustné.³⁵⁸ Zároveň usnesení o schválení smíru nemusí obsahovat odůvodnění, pokud soud ve výroku usnesení uvede hmotněprávní ustanovení, na jehož základě ke schválení smíru došlo. Proto v případě uzavření smíru při smířčím jednání by účastníci smíru měli odcházet již s usnesením o schválení smíru s doložkou právní moci a vykonatelnosti.³⁵⁹

Schválením smíru současně vzniká exekuční titul³⁶⁰ a schválený smír tvoří překážku věci rozsouzené,³⁶¹ jelikož nabývá účinků pravomocného rozsudku. Proto v případě dobrovolného nesplnění povinnosti stanovené smírem, sporná strana není nucena obracet se přímo na soud, ale postačí již samotné domáhání se výkonu této povinnosti.³⁶² Obsah smíru se stává závazným, a to nejen pro účastníky smířčího řízení, ale také v zákonem stanovených případech i pro třetí osoby a všechny orgány.³⁶³

³⁵⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 439

³⁵⁶ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 118

³⁵⁷ STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 314

³⁵⁸ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218

³⁵⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 439

³⁶⁰ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

³⁶¹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319

³⁶² SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

³⁶³ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 413 (1. svazek)

7. Opravné prostředky

7.1. Žaloba o neplatnosti smíru

7.1.1. Obecné vymezení a přípustnost

Žaloba o neplatnosti smíru není jediným označením³⁶⁴, které odborná literatura používá pro tento opravný prostředek. Přípustnými názvy jsou také návrh na zrušení usnesení o schválení smíru a návrh na vydání rozhodnutí o neplatnosti smíru.³⁶⁵ Toto vyplývá z dikce zákonného ustanovení OSŘ, ve kterém není přesně vymezeno pojmenování tohoto opravného prostředku.³⁶⁶ Pro účely této práce však zůstaneme u označení žaloba o neplatnosti smíru, a to z důvodu jednoznačnosti používaných termínů.

Žaloba o neplatnosti smíru tvoří zvláštní prostředek nápravy, který má funkci mimořádného opravného prostředku,³⁶⁷ jelikož směřuje proti pravomocnému usnesení o schválení smíru.³⁶⁸ Žaloba tudíž nesměruje proti samotné dohodě, která se stala součástí obsahu smíru, jelikož ta se díky schválení smíru stala autoritativním soudním rozhodnutím.³⁶⁹ Účel samotné žaloby tak leží ve zrušení pravomocného soudního rozhodnutí, které se stalo překážkou pro další postup a projednání věci.³⁷⁰

Přípustnost žaloby o neplatnosti smíru může být vyloučena samotným zákonem, kdy zákon pro určitý případ ruší uzavřený smír, anebo stanovuje, že smír jiným způsobem pozbývá právních účinků. Příklad tvoří ustanovení § 269 odst. 1 písm. d) IZ, které prohlašuje za neplatné smlouvy mezi manželi, včetně soudem schváleného smíru, okamžikem prohlášení konkurzu.³⁷¹

7.1.2. Návrh žaloby

Žaloba o neplatnosti smíru musí kromě obecných náležitostí uvedených v § 42 odst. 4 OSŘ, také obsahovat předepsané zákonné náležitosti, které zákon uvádí v § 79 OSŘ,³⁷² čímž se odlišuje od návrhu o provedení pokusu o smír, na jehož základě probíhá samotné smírčí řízení.³⁷³

³⁶⁴ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319

³⁶⁵ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 862

³⁶⁶ § 99 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

³⁶⁷ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 315

³⁶⁸ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 460 (I. díl)

³⁶⁹ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218

³⁷⁰ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 414 (1. svazek)

³⁷¹ Tamtéž, s. 645 (1. svazek)

³⁷² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 862

³⁷³ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

Žalobu může podat kterýkoliv z účastníků schváleného smíru, pokud se bude cítit obsahem smíru zkrácen na svých právech,³⁷⁴ a to v souvislosti s tím, že schválený smír není platný z pohledu hmotného práva. Také právní nástupce účastníka schváleného smíru může podat žalobu, v případě, že prokáže přechod práv a povinností na svou osobu.³⁷⁵ Samotná žaloba může být pouze adresována druhému účastníku schváleného smíru či jeho právnímu nástupci. Není přípustné, aby byla podána proti vedlejšímu účastníkovi původního řízení.³⁷⁶

K projednání žaloby bude věcně příslušný soud, který vedl původní smírčí řízení,³⁷⁷ s tím, že místní příslušnost se může od té původní lišit. Místně příslušným bude obecný soud žalovaného, jelikož výlučná místní příslušnost není zákonem upravena.³⁷⁸ Proto žalobu může projednávat soud, který původně smírčí řízení nevedl, což se zdá býti zcela neefektivní a apeluje na podrobnější právní úpravu ze strany zákonodárce.

„*Návrh lze podat do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru.*“³⁷⁹ Tato skromná zákonná formulace vyvolává v odborné literatuře neshodu názorů. Není obecná shoda na tom, zda se tato lhůta má považovat za lhůtu procesní³⁸⁰ anebo za lhůtu hmotněprávní.³⁸¹ S tím souvisí možnost rozdílného dodržení této lhůty. Lhůta hmotněprávní má kratší trvání, než lhůta procesní, jelikož pro dodržení hmotněprávní lhůty, musí být žaloba podána již u samotného soudu, a ne pouze u poskytovatele poštovních služeb.³⁸² Proto i pro tento případ bude vhodnější zavedení podrobnější právní úpravy zákonodárcem.

7.1.3. Průběh řízení

Soud žalobu o neplatnosti smíru projednává v novém řízení, které je zcela nezávislé na výsledcích původního smírčího řízení.³⁸³ Při projednávání žaloby o neplatnosti smíru se soud zaměří na dokazování namítaných důvodů neplatnosti smíru. Důkazem mohou posloužit jak důkazy nové, tak i již použité v rámci původního smírčího řízení.³⁸⁴ Soud tak opět bude

³⁷⁴ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 315

³⁷⁵ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218

³⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1899/2007

³⁷⁷ Z důvodu odlišnosti smírčího řízení odpadá projednání v druhém stupni. (srov. JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120)

³⁷⁸ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416

³⁷⁹ § 99 odst. 3 věta třetí zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

³⁸⁰ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319;

ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 218

³⁸¹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 183.

SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416

DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 645 (1. svazek)

³⁸² SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416

³⁸³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120

³⁸⁴ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 863

zkoumat naplnění podmínek řízení a napadené usnesení o schválení smíru, a to s ohledem na dobu, kdy došlo k uzavření smíru.³⁸⁵

Neplatnost smíru bude především nastávat v případech, kdy smírem došlo k porušení kogentních ustanovení zákona.³⁸⁶ Soud proto usnesení o schválení smíru zruší, pokud bude smír neplatný pouze z hlediska práva hmotného, případnou neplatnost i z práva procesního již soud zkoumat nebude.³⁸⁷

Pokud soud shledá oprávněnost podané žaloby, rozsudkem zruší usnesení o schválení smíru. Tím současně odpadá i právní závaznost dohody uzavřené v rámci přetorského smíru, což soud konstatuje v odůvodnění vydaného rozsudku, kterým zrušil usnesení o schválení smíru.³⁸⁸ Proto již nebude zapotřebí rozhodovat i o neschválení samotné dohody uzavřené mezi účastníky smírčího řízení.³⁸⁹ V opačném případě soud žalobu zamítne a usnesení o schválení smíru tím neztrácí na právní moci.³⁹⁰

Po právní moci rozsudku soud následně naváže na stav, který tu byl před schválením smíru³⁹¹ a pokračuje ve smírčím řízení, jelikož návrh na smírčí řízení dosud nebyl vyčerpán.³⁹² Pokud žalobu o neplatnosti smíru projednával soudce, který vedl i původní smírčí řízení, po právní moci rozsudku započne s pokračováním ve smírčím řízení. V případě, že žalobu vyřizoval jiný soudce v rámci stejného soudu, soudci si pouze spis předají za pomoci kanceláře soudu. A pokud rozhodoval ve věci jiný soud, spis mu bude ihned po právní moci zaslán spolu s rozsudkem, kterým bylo zrušeno usnesení o schválení smíru. Soud tak v řízení bude pokračovat bez návrhu na pokračování řízení.³⁹³

Nově uzavřít smír a pokračovat ve smírčím řízení však nepůjde v případech, kdy usnesení o schválení smíru bylo zrušeno vzhledem k nepřípustnosti povahy věci k uzavření smíru přetorského. A tak soud pro tento případ informuje účastníky o nemožnosti uzavření smíru, a to formou usnesení, kterým se upravuje vedení řízení.³⁹⁴

³⁸⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120

³⁸⁶ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 460 (I. díl)

³⁸⁷ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C.H. Beck, 2004. Beckova edice zákonů s judikaturou. ISBN 80-7179-871-1. s. 234

³⁸⁸ ŠKÁROVÁ, WINTEROVÁ, *Občanský soudní řád*, s. 219

³⁸⁹ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 461 (I. díl)

³⁹⁰ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 315

³⁹¹ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 461 (I. díl)

³⁹² DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 414 (1. svazek)

³⁹³ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 120

³⁹⁴ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 414 (1. svazek)

7.2. Žaloba na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení tvoří mimořádný opravný prostředek, který zákon připouští k napadení uzavřeného smíru. Žaloba směřuje proti pravomocnému usnesení o schválení smíru a napadá skutkové otázky původního řízení.³⁹⁵ Za její pomoci se vyvolá nové řízení, ve kterém bude schválení smíru nově projednáno a které není možné zahájit *ex offio*.³⁹⁶

7.2.1. Návrh žaloby

Žalobu může podat účastník smírčího řízení anebo jeho právní nástupce.³⁹⁷ Při podání žaloby musí žalobce respektovat 2 zákonem upravené lhůty, a to lhůtu subjektivní a lhůtu objektivní. Lhůta subjektivní trvá 3 měsíce od doby, kdy se žalobce dozvěděl o důvodech obnovy, anebo od doby, kdy tyto důvody mohl uplatnit. Tato lhůta však neskončí před uplynutím 3 měsíců od právní moci napadeného usnesení. Naopak lhůta objektivní skončí po 3 letech od právní moci usnesení o schválení smíru a její zmeškání nemůže být prominuto, což platí i pro lhůtu subjektivní.³⁹⁸

V souvislosti s tím, že žaloba na obnovu řízení tvoří mimořádný opravný prostředek, který prolamuje právní moc předmětného usnesení a dopadá do oblasti právní jistoty, tudíž zákon limituje podání žaloby na zákonné důvody. Tyto zákonné důvody pak napadají pouze skutkové otázky a zákon připouští 2 typy důvodů obnovy řízení. Prvním důvodem obnovy řízení zákon řeší situace, kdy po proběhnutí původního smírčího řízení se objeví nové důkazy, rozhodnutí anebo skutečnosti, které původní účastník nemohl bez svého zavinění uplatnit.³⁹⁹ Druhý důvod dopadá na důkazy, které nemohly být provedeny z objektivním důvodů v původním smírčím řízení, i když je účastník smírčího řízení řádně označil. Ale nyní provedeny být mohou. V obou důvodech obnovy řízení zákon vyžaduje, aby důvod mohl přivodit účastníkům smírčího řízení příznivější rozhodnutí ve věci.⁴⁰⁰

Důvody obnovy řízení se však musí vázat na předpoklady, za nichž byl smír schvalován.⁴⁰¹ Předpokladem pro neschválení smíru bývá rozpor s právními předpisy, tudíž soud musí zohlednit pouze takové okolnosti, které nebyly soudu známy v okamžiku, kdy o smíru rozhodoval a smír by tudíž neschválil, anebo pokud by o těchto okolnostech soud věděl,

³⁹⁵ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 965

³⁹⁶ ZHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 333

³⁹⁷ KINDL, ŠÍMA, DAVID, *Občanské právo procesní*, s. 283

³⁹⁸ ZHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 335

³⁹⁹ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 966

⁴⁰⁰ Tamtéž, Kniha první s. 966 a 967

⁴⁰¹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 319

a přesto smír schválil, i když smír byl v rozporu s právními předpisy. Proto nezáleží na tom, zda by účastník smírčího řízení při znalosti těchto okolností smír neuzavřel, ale pouze na případném neschválení smíru pro rozpor s hmotným právem ze strany soudu.⁴⁰²

7.2.2. Průběh řízení

Pokud bude povolena obnova řízení, které skončilo uzavřením smíru přetorského, soud v novém řízení zkoumá všechny okolnosti, které vyšly najevo nejen v průběhu původního smírčího řízení, ale také při projednávání důvodů obnovy řízení.⁴⁰³ Soud se v novém řízení pouze omezí na schválení či neschválení přetorského smíru, jelikož tím naplní účel smírčího řízení a nebude zde podklad pro další řízení.⁴⁰⁴

7.3. Žaloba pro zmatečnost

Žaloba pro zmatečnost také tvoří mimořádný opravný prostředek,⁴⁰⁵ kterým lze napadnout usnesení o schválení přetorského smíru.⁴⁰⁶ Na rozdíl od žaloby na obnovu řízení, ve které jsou napadány skutkové otázky původního smírčího řízení, žaloba pro zmatečnost směřuje k nápravě závažných procesních vad.⁴⁰⁷ Žalobou pro zmatečnost tak nemohou být řešeny skutkové nedostatky či nesprávné právní posouzení věci.⁴⁰⁸

7.3.1. Návrh žaloby

Žalobu pro zmatečnost může podat účastník původního řízení anebo jeho právní nástupce,⁴⁰⁹ a to ve lhůtě 3 měsíců, která se obecně počítá od doručení napadeného usnesení, pokud zákon nestanoví jinak. Odlišná právní úprava pro počátek běhu lhůty pak nastává z různorodých důvodů zmatečnosti. Prominutí zmeškání lhůty pro zmatečnost však není možné, a to za žádných okolností.⁴¹⁰

Jelikož soud ve smírčím řízení vždy rozhoduje v prvním a zároveň posledním stupni, lze žalobu pro zmatečnost podat pouze z důvodů upravených v § 229 odst. 1 a 2 OSŘ.⁴¹¹

⁴⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2003, sp. zn. 20 Cdo 307/2002

⁴⁰³ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 4. 1982, sp. zn. Cpj 66/82, uveřejněného pod č. R 3/1983 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

⁴⁰⁴ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 302 (I. díl)

⁴⁰⁵ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 965

⁴⁰⁶ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 415 (1. svazek)

⁴⁰⁷ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 965

⁴⁰⁸ Tamtéž, Kniha první s. 968

⁴⁰⁹ KINDL, ŠÍMA, DAVID, *Občanské právo procesní*, s. 287

⁴¹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 337

⁴¹¹ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 415 (1. svazek)

Důvody pro zmatečnost mohou pramenit z různých příčin. Nejpočetnější skupiny tvoří důvody, které souvisejí s nesplněním určitých podmínek řízení, jejichž příkladem může být nedostatek soudní pravomoci, způsobilosti být účastníkem řízení či překážka věci rozsouzené.⁴¹²

Do druhé skupiny řadíme jiné závažné procesní vady. Příkladem může být účast vyloučeného soudce, nesprávné obsazení soudu a absence návrhu na zahájení smírčího řízení.⁴¹³ Jelikož se smírčí řízení od klasického soudního řízení ve věci samé liší v určitých aspektech, tudíž i vady řízení je nutné těmto okolnostem přizpůsobit. A tak vadou řízení z důvodu vyloučení soudce nemůže být razantní přístup soudce při uzavírání smíru za využití všech prostředků, které zákon pojí se zvláštním poučením uplatňovaným v rámci smírčího řízení.⁴¹⁴ Současně také jako nesprávné obsazení soudu nelze uplatnit vedení smírčího řízení předsedou senátu ve věcech, ve kterých měl rozhodovat senát, což vyplývá z právní úpravy k smírčímu řízení.⁴¹⁵ Případným nesprávným obsazením soudu by tak mohlo být provedení smírčího řízení soudním tajemníkem.⁴¹⁶

Třetí a samostatný důvod zmatečnosti tvoří vydání usnesení, které bylo způsobeno v důsledku trestného činu soudce. Čímž zbývá poslední důvod zmatečnosti, který ztvárňuje nesprávný postup směřující k odnětí možnosti jednat před soudem.⁴¹⁷

7.3.2. Průběh řízení

Žaloba pro zmatečnost také může vést ke zrušení původního usnesení o schválení smíru a vyvolává nové řízení, které nepředstavuje pokračování původního smírčího řízení.⁴¹⁸ V novém řízení bude rozhodovat o schválení smíru soud, který vedl původní smírčí řízení, a to bez dalšího návrhu na pokračování v řízení. Současně soud přihlédně ke všemu, co vyšlo najevo jak v původním smírčím řízení, tak i při projednávání žaloby pro zmatečnost.⁴¹⁹

7.4. Odvolání při neschválení smíru

Usnesení, kterým smír byl neschválen z důvodu rozporu smíru s právními předpisy,⁴²⁰ mohou účastníci smírčího řízení napadnout i za pomoci odvolání jako řádného opravného

⁴¹² ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 336

⁴¹³ Tamtéž, s. 336

⁴¹⁴ *Usnesení Krajského soudu v Brně pobočka ve Zlíně ze dne 3. 11. 2005, sp. zn. 60 Nc 116/2005*, publikované v časopise *Soudní rozhledy*, č. 2, roč. 2007, str. 58 (srov. DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 646 1. svazek)

⁴¹⁵ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

⁴¹⁶ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 239

⁴¹⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 336

⁴¹⁸ Tamtéž, s. 333

⁴¹⁹ § 235h odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

⁴²⁰ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 288

prostředku.⁴²¹ Účastníci tak mohou prosadit uzavření smíru, pokud věří, že smír mohl a měl být soudem schválen.⁴²²

Lhůta pro podání odvolání činí 15 dnů od doručení usnesení o schválení smíru. Den doručení usnesení o neschválení smíru se do běhu této lhůty nezapočítává a k jejímu úspěšnému dodržení postačí, pokud bude odvolání podáno poskytovateli poštovních služeb v poslední den lhůty. V případě, že soud nesprávně poučí účastníka smírčího řízení o možnosti podat odvolání proti usnesení o neschválení smíru, může účastník původního smírčího řízení podat odvolání do 3 měsíců od doručení usnesení o neschválení smíru. Pokud bude účastník původního smírčího řízení nesprávně poučen o možnosti podání odvolání ve lhůtě delší, než výše uvedené 15 denní, pochybení soudu v tomto případě nemůže být k jeho tíží, a tak odvolání může podat účastník smírčího řízení ve lhůtě stanovené v daném poučení.⁴²³

Pokud následně odvolací soud zruší usnesení o neschválení smíru, může buď sám rozhodnout o schválení smíru anebo věc vrátit zpět k soudu, který původní řízení vedl, k dalšímu smírčímu řízení.⁴²⁴

7.5. Odvolání při schválení smíru

Usnesení, kterým byl smír schválen, standardně nepřipouští podání odvolání jako opravného prostředku.⁴²⁵ Z tohoto důvodu není přípustné ani dovolání, jelikož dovolání lze podat pouze proti rozhodnutí odvolacího soudu.⁴²⁶

Výjimku pro podání odvolání proti usnesení o schválení smíru tvoří taková usnesení, kterými sice byl smír schválen, ale která obsahují zásadní procesní nedostatky.⁴²⁷ Příkladem mohou být případy, kdy bylo vydáno usnesení o schválení smíru, přestože k uzavření smíru ve skutečnosti nedošlo,⁴²⁸ a to třeba díky neprojevení shodného projevu vůle při uzavírání přetorského smíru,⁴²⁹ anebo také pokud byl smír schválen ve zvláštních typech řízení, která nemohou být ukončena smírem.⁴³⁰ Pokud soud účastníky pro takový případ nesprávně poučí o možnosti podání odvolání, bude lhůta pro podání odvolání tříměsíční.⁴³¹

⁴²¹ § 202 odst. 1 písm. f) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (srov. STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 253)

⁴²² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 118

⁴²³ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 510

⁴²⁴ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 241

⁴²⁵ SCHELLEOVÁ, *Český civilní proces*, s. 207

⁴²⁶ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 414 (1. svazek)

⁴²⁷ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416 a 417

⁴²⁸ STAVINHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 314

⁴²⁹ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 416 a 417

⁴³⁰ Tamtéž, s. 415

⁴³¹ Tamtéž, s. 417

8. Náklady smírčího řízení

8.1. Poplatek v rámci smírčího řízení

8.1.1. Úvod

Právní úpravu režimu soudních poplatků nalzááme v samostatném zákoně, a to v SoudP. Podporu smírčího řízení tak projevuje zákonodárce i v rámci poplatkové povinnosti, která nese určitá zvýhodnění pro smírčí řízení, jak bude nastíněno následovně v této práci. Bohužel i přes tuto projevenou snahu zákonodárce, bývá schvalování přetorského smíru poměrně vzácné.⁴³²

8.1.2. Poplatková povinnost a poplatníci poplatku

Návrh na podání smírčího řízení není spojen s poplatkovou povinností podle SoudP, proto iniciací smírčího řízení účastníci sporu ničeho neriskují.⁴³³ Poplatková povinnost vzniká až při samotném schvalování přetorského smíru soudem, a to v již zahájeném smírčím řízení.⁴³⁴ Soud tak poplatek většinou uloží v rámci usnesení o schválení smíru, kde předmětná poplatková povinnost bude jedním z výroků tohoto usnesení.⁴³⁵

O poplatkové povinnosti nemůže být uzavřen smír, tudíž případná dohoda mezi účastníky sporu o soudním poplatku za smírčí řízení bude zcela z právního hlediska irelevantní, jelikož soudní poplatek má právní úpravu kogentního ustanovení zákona.⁴³⁶ Nicméně proti výroku, kterým byla uložena poplatková povinnost, mohou účastníci smírčího řízení podat odvolání.⁴³⁷

Poplatníky poplatku podle SoudP se stávají oba účastníci smírčího řízení.⁴³⁸ Poplatek musí zaplatit společně a nerozdílně,⁴³⁹ pokud nebudou od poplatku osvobozeni. V případě, že jeden z účastníků smírčího řízení bude osvobozen od soudního poplatku, druhý účastník smírčího řízení poté ponese pouze svou část soudního poplatku.⁴⁴⁰

⁴³² SVOBODA, Karel, Miroslav HROMADA, Jiří LEVÝ, David VLÁČIL, Šárka TLÁŠKOVÁ a Tomáš PIRK. *Náklady řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-650-0. s. 25

⁴³³ PŘIB, Jan. *Mediace Vs. smírčí řízení*. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

⁴³⁴ § 4 odst. 1 písm. g) zákona č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

⁴³⁵ SVOBODA, HROMADA, LEVÝ, VLÁČIL, TLÁŠKOVÁ, PIRK, *Náklady řízení*, s. 25

⁴³⁶ Tamtéž, s. 25

⁴³⁷ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 288

⁴³⁸ § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

⁴³⁹ § 2 odst. 8 zákona č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

⁴⁴⁰ SVOBODA, HROMADA, LEVÝ, VLÁČIL, TLÁŠKOVÁ, PIRK, *Náklady řízení*, s. 25

8.1.3. Splatnost a výše poplatku

Splatnost poplatku může být stanovena 2 způsoby, a to buď za pomoci zákona anebo přímo v usnesení o schválení smíru. Poplatek tak bude za schválení přetorského smíru splatný do 3 dnů od právní moci usnesení o schválení smíru, pokud předmětné usnesení nestanoví splatnost poplatku delší.⁴⁴¹

Schválený přetorský smír podléhá soudnímu poplatku, který se v závislosti na předmětu smírčího řízení liší. Účastníci smírčího řízení, tak budou nuceni zaplatit poplatek, a to nejméně ve výši 500 Kč. A to za předpokladu, že předmět smírčího řízení tvoří peněžité plnění, které nepřesahuje částku 25 000 Kč. V opačném případě, bude soudní poplatek stanoven ve výši 2 % z předmětného peněžitého plnění, čímž se může soudní poplatek vyšplhat až do výše 30 000 Kč, kterou zákon stanovuje jako maximální možnou hranici pro výši soudního poplatku za smírčí řízení. V ostatních případech, tedy pokud předmětem smírčího řízení nebude peněžité plnění, soudní poplatek tvoří fixní částku ve výši 1 000 Kč.⁴⁴² Všechny výše uvedené částky se nachází v sazebníku, který tvoří přílohu SoudP, a to konkrétně pod položkou č. 9.

8.1.4. Navrácení soudního poplatku

Závěrem pro doplnění uvedu, že i soudní smír schválený v rámci nalézacího řízení bývá zákonodárcem podporován a zvýhodněn, a to v podobě navrácení soudního poplatku.⁴⁴³ Pokud bude uzavřen soudní smír v probíhajícím nalézacím řízení, a to ještě před tím, než dojde k rozhodnutí ve věci samé. Soud navrátí z účtu soudu již zaplacený soudní poplatek, který bude snížen o 20 %, nejméně však o 1 000 Kč. V případě, že sporné strany uzavřou smír pouze o části předmětu řízení, soud vrátí pouze odpovídající část soudního poplatku, kterou opět sníží způsobem uvedeným v předchozí větě.⁴⁴⁴

8.2. Náhrada nákladů řízení

O náhradě nákladů řízení soud rozhoduje až při schvalování či neschvalování přetorského smíru, jelikož pokud sporné strany smírčího řízení přetorský smír neuzavřou, soud tuto skutečnost pouze uvede do protokolu k smírčímu řízení a o případném schválení smíru již nerozhoduje, a proto také ani nerozhoduje o nákladech smírčího řízení.⁴⁴⁵

⁴⁴¹ § 7 odst. 1 věta druhá zákona č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

⁴⁴² CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 47

⁴⁴³ Tamtéž, s. 47

⁴⁴⁴ § 10 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

⁴⁴⁵ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 241

V případě schválení přetorského smíru soudem, o náhradě nákladů smírčího řízení soud rozhodne tak, že žádná ze sporných stran nemá právo na náhradu nákladů podle § 146 odst. 1 písm. a) OSŘ, a to za předpokladu, že sporné strany v uzavřeném smíru nevypořádají náklady smírčího řízení mezi sebou jiným způsobem.⁴⁴⁶

I při neschválení přetorského smíru soudem, sice soud postupuje podle § 146 odst. 1 písm. b) OSŘ, ale ani v tomto případě nepřizná právo na náhradu nákladů řízení žádné ze stran, jelikož zavinění na neschválení smíru pro rozpor smíru s právními předpisy nesou obě sporné strany smírčího řízení.⁴⁴⁷

Pokud bude součástí smíru výše uvedené ujednání sporných stran o náhradě nákladů smírčího řízení, soud nebude rozhodovat o nákladech řízení samostatným výrokem, ale pouze v rámci usnesení o schválení smíru. Rozdíl spočívá v tom, že v případě ujednání náhrady nákladů v rámci uzavřeného smíru, zákon nepřipouští možnost podání odvolání. Naopak u samostatného výroku o náhradě nákladů řízení bude odvolání přípustné.⁴⁴⁸ S tím, že takové odvolání může být pouze úspěšné, za předpokladu, že soud rozhodl v rozporu s § 146 odst. 1 písm. a) OSŘ a přiznal některému z účastníků řízení náhradu nákladů, kterou si strany vzájemně nesjednaly,⁴⁴⁹ nebo naopak rozhodl zcela jiným způsobem, než vyplývá z § 146 odst. 1 OSŘ.⁴⁵⁰ A tak na způsob rozhodování o nákladech řízení, má soud při uzavírání přetorského smíru účastníky poučit a zároveň vést k tomu, aby náklady smírčího řízení promítli do uzavíraného přetorského smíru.⁴⁵¹

Mimo výše uvedené obecné pravidlo vyplývají z § 146 odst. 1 OSŘ, zákon nevylučuje aplikaci speciálních procesních ustanovení. Proto i v rámci uzavírání přetorského smíru se nabízí jednak možnost využití moderačního ustanovení § 150 OSŘ, a to z důvodů hodných zvláštního zřetele.⁴⁵² Anebo také aplikace § 142 odst. 3 OSŘ, na případ kdy „...výše plnění vyplývá nejen z rozhodnutí soudu, ale i ze smíru. *Doslovný jazykový výklad, vážící uplatnění § 142 odst. 3 o. s. ř. jenom k soudním rozhodnutím, by totiž vedl k absurdnímu závěru, neboť by žalobce (v případě smírčího řízení navrhovatele), který uzavřel smír, stavěl do horší situace, než toho, který smír neuzavřel, avšak míra jeho úspěchu či neúspěchu by byla stejná.*

⁴⁴⁶ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 118 a 119

⁴⁴⁷ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 240

⁴⁴⁸ SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 288

⁴⁴⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 119

⁴⁵⁰ DRÁPAL, *Občanský soudní řád*, s. 414 (1. svazek)

⁴⁵¹ Tamtéž, s. 413

⁴⁵² Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2189/09 ze dne 10. 6. 2010 (N 124/57 SbNU 551) (strov. SVOBODA, *Občanský soudní řád*, s. 415)

Ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř. je proto nutno rozumět tak, že se uplatní v těch případech, kdy výše žalovaného plnění závisela na znaleckém posudku nebo úvaze soudu. “⁴⁵³

⁴⁵³ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 92/08 ze dne 25. 2. 2009 (N 36/52 SbNU 367)

9. Alternativy k smírčímu řízení

9.1. Mediace

9.1.1. Pojem

Svým původem slovo mediace pochází od latinského názvu *medius*, který znamená prostřední, nestranný či neutrální.⁴⁵⁴ Zákonnou definici mediace pak nalezneme v § 2 písm. a) ZoM, podle něhož se mediací rozumí „*postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými (dále jen „strana konfliktu“) tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody*“.⁴⁵⁵ Mediáci proto můžeme pokládat za krátkodobý, procesně uspořádaný a cílově orientovaný proces, jehož cílem a zároveň úspěšným výsledkem bude dosažení vzájemné dohody stran konfliktu.⁴⁵⁶

9.1.2. Poučovací povinnost soudu o mediaci

V souvislosti s přijetím ZoM a novelizací § 99 OSŘ, poučení poskytované stranám smírčího řízení dostalo nové právní úpravy. Nyní má předseda senátu, či jiná osoba, která povede smírčí řízení taktéž poučit účastníky smírčího řízení o možnosti využití mediace podle ZoM a tuto možnost jim navrhnout.⁴⁵⁷

Jelikož ve smírčím řízení se staví účast stran na základě zásady dobrovolnosti,⁴⁵⁸ zákon připouští pouze navrnutí možnosti využití mediačního řízení, nikoliv nařízení samotné mediace jako je tomu u soudního smíru,⁴⁵⁹ čímž se budeme zabývat dále v této práci. Kritérium pro poskytnutí takového poučení bude záležet na konkrétní povaze smírčího řízení s ohledem na předmět sporu a vhodnosti aplikace mediace na daný spor.⁴⁶⁰

V případě, že účastníci smírčího řízení budou s navrženým postupem souhlasit, soud smírčí řízení za tímto účelem přeruší a poskytne tak stranám čas na mediaci. Tím by mělo docházet k přenesení části agendy soudu na mediátora a napomoci soudům k omezení počtu věci, které musí v plném rozsahu projednávat.⁴⁶¹

⁴⁵⁴ HOLÁ, HRNČIŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 89

⁴⁵⁵ § 2 písm. a) zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

⁴⁵⁶ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 866

⁴⁵⁷ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 45

⁴⁵⁸ DAVID, *Občanský soudní řád*, s. 301 (I. díl)

⁴⁵⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Marek JURÁŠ. *Účastensví v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2015. Teoretik. ISBN 978-80-87576-78-6. s. 233 a 234

⁴⁶⁰ HOLÁ, Lenka a Michal MALACKA. *Mediace a reflexe jejich aktuálních trendů*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-047-5. s. 312

⁴⁶¹ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 45

9.1.3. Schválení mediační dohody soudem

I když se smírčí řízení stále hlavně vede k uzavření prétorského smíru,⁴⁶² v současné době OSŘ umožňuje schvalovat mediační dohodu soudem, a to v rámci smírčího řízení.⁴⁶³ Důvodem pro ustanovení tohoto nového institutu do OSŘ shledáváme ve vykonatelnosti mediační dohody, která za normálních okolností není přímo vykonatelná,⁴⁶⁴ tj. má čistě soukromoprávní charakter.⁴⁶⁵ Současně tím dochází k naplnění požadavků stanovených směrnicí o mediaci.⁴⁶⁶

Právní úpravu schválení mediační dohody soudem zákonodárce zakotvil do samotného smírčího řízení, a to konkrétně do § 67 odst. 2 OSŘ, který zní: „*Soud rozhodne o tom, zda schvaluje mediační dohodu uzavřenou podle zákona o mediaci, nejdéle do 30 dnů od zahájení smírčího řízení.*“⁴⁶⁷ A tak z důvodu aplikace právní úpravy smírčího řízení na schvalování mediační dohody soudem, strana konfliktu může navrhnout schválení mediační dohody kterýmkoliv okresním soudem, případně v zákonem stanovených případech i soudem krajským, jelikož místní příslušnost není zákonem výslovně upravena.⁴⁶⁸

Z výše citovaného ustanovení vyplývá, že soud schvaluje mediační dohodu na základě svého rozhodnutí, a to v rámci smírčího řízení.⁴⁶⁹ Účel smírčího řízení se tak omezí pouze na schválení již navržené mediační dohody.⁴⁷⁰ Navrženou mediační dohodu soud pak přezkoumává z hlediska souladu mediační dohody s právními předpisy, čímž dochází k uplatnění podobného postupu jako při schvalování prétorského smíru.⁴⁷¹ To může být v praxi značným problémem, jelikož mediační dohody sice vycházejí z pozitivního práva, ale současně zahrnují i hodnoty morálnosti, spravedlnosti či etických zásad.⁴⁷² U mediačních dohod navíc

⁴⁶² SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUĚÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 115

⁴⁶³ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 317 a 318

⁴⁶⁴ PŘIB, Jan. *Mediace Vs. smírčí řízení*. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

⁴⁶⁵ HÁJKOVÁ, Šárka. *Mediace v kontextu občanského soudního řízení*. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

⁴⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. (srov. NĚMCOVÁ, Drahomíra. *Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů*. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 593)

⁴⁶⁷ § 67 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*

⁴⁶⁸ PŘIB, Jan. *Mediace Vs. smírčí řízení*. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

⁴⁶⁹ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 317 a 318

⁴⁷⁰ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 316

⁴⁷¹ Tamtéž, s. 317

⁴⁷² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 866

také může docházet k nesprávně či neurčitě formulaci, či mohou postrádat podstatné náležitosti, nebo stanovovat nemožné plnění atd. I za těchto okolností, soud bude nucen rozhodnout o neschválení mediační dohody.⁴⁷³

OSŘ sice stanovuje 30 denní lhůtu od zahájení smírčího řízení pro schválení mediační dohody soudem,⁴⁷⁴ ale počátek samotného smírčího řízení, jako je tomu například u mediace, již OSŘ neupravuje. Není, proto zřejmé od kterého okamžiku má být 30 denní lhůta počítána. Pro tento případ bude na místě aplikovat ustanovení § 82 odst. 1 OSŘ, přestože se týká zahájení řízení podle části třetí OSŘ.⁴⁷⁵ Ale výsledné nedodržení lhůty není spojeno s žádným přímým právním účinkem, a proto má tato lhůta povahu lhůty pořádkové, která na účastníky spíše působí z psychologického hlediska.⁴⁷⁶

Pro schválení mediační dohody soud rozhodne usnesením o jejím schválení, vůči kterému OSŘ vylučuje možnost podání odvolání. Účastníci řízení tak mohou odcházet od soudu, již s usnesením, které obsahuje doložku právní moci a vykonatelnosti.⁴⁷⁷ Současně schválením smíru vzniká účastníkům poplatková povinnost, která pro případ mediační dohody činí vždy 500 Kč.⁴⁷⁸

Mediační dohoda se stává schválením ze strany soudu exekučním titulem a umožňuje vedení exekuce pro případ nedobrovolného plnění.⁴⁷⁹ Pokud soud mediační dohodu neschválí, vynutitelnost mediační dohody bude stejná jako jakékoliv jiné smlouvy. A tak pro vynutitelnost mediační dohody, se bude muset oprávněná strana domáhat svého nároku za pomoci soudního řízení.⁴⁸⁰

9.1.4. Nařízení mediace

9.1.4.1. Úvod

I když se nařízení mediace týká výlučně smíru soudního, je zapotřebí tento institut podrobněji rozebrat i v této práci. Tím bude nastíněna snaha zákonodárce o posílení mediace

⁴⁷³ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 318

⁴⁷⁴ WINTEROVÁ, MACKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 318

⁴⁷⁵ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 238

⁴⁷⁶ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 593

⁴⁷⁷ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 318

⁴⁷⁸ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 238

⁴⁷⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 174

⁴⁸⁰ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

v poslední době a současně i provázanost soudního smíru a mediace na smírčí řízení a také bližší charakteristika mediace.

Snaha o posílení mediace zákonodárcem plyne ze samotné povinnosti soudu, kdy po zahájení soudního řízení má soud usilovat o rozhodnutí sporu co nejrychleji, a to i za pomoci smírného řešení.⁴⁸¹ Proto OSŘ umožňuje pro sporné strany nařízení účasti na prvním setkání s mediátorem i při uzavírání soudního smíru.⁴⁸²

První setkání s mediátorem soud nařizuje v rozsahu 3 hodin a za tímto účelem současně přeruší soudní řízení až na dobu 3 měsíců.⁴⁸³ Po dobu přerušení soudního řízení může soud kontrolovat aktuální stav věci, domáhat se stanovisek od sporných stran či jejich právních zástupců o průběhu mediace, či případně stranám nařídít informační povinnost vůči soudu, a to v pravidelných intervalech.⁴⁸⁴

Mediace může být také nařízena i v přípravném jednání, kdy se nařízení mediace jeví obzvlášť účelné, a to vzhledem k povaze přípravného jednání. Nařízení mediace však není možné vždy, soud by měl mediaci nařídít, pokud bude účelná a vhodná,⁴⁸⁵ a to s ohledem na vysokou pravděpodobnost dosažení dohody, či nízkou pravděpodobnost vyšších nákladů při jejím neuzavření. Nařízením mediace tak soud napomáhá řešení konfliktů i jinou, než soudní cestou, ke které by se sporné strany za normálních okolností neodhodlaly, jelikož pro mnoho lidí bývá soud označován za jedinou záruku spravedlnosti.⁴⁸⁶

U zhodnocení nařízení mediace by soud měl především zvážit předmět sporu, motivaci a cíle účastníků řízení, jakož i jejich vzájemné vztahy.⁴⁸⁷ Nařídít mediaci však nebude možné po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.⁴⁸⁸

Soud o nařízení mediace rozhoduje formou usnesení,⁴⁸⁹ proti kterému není odvolání přípustné.⁴⁹⁰ Naopak proti rozhodnutí o přerušení soudního řízení, zákon přípustnost odvolání nevyklučuje a strany tak mohou podat odvolání do 15 dnů od doručení usnesení.⁴⁹¹

⁴⁸¹ HOLÁ, HRNČIRÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 147

⁴⁸² Tento postup není omezen druhem nalézacího řízení a uplatní se jak pro věci sporné i nesporné, případně i jiná řízení upravená v ZŘS. (srov. ŠÍNOVÁ, JURÁŠ, *Účastenství v civilním soudním řízení*, s. 234)

⁴⁸³ ŠÍNOVÁ, JURÁŠ, *Účastenství v civilním soudním řízení*, s. 233 a 234

⁴⁸⁴ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 313

⁴⁸⁵ ŠÍNOVÁ, JURÁŠ, *Účastenství v civilním soudním řízení*, s. 234

⁴⁸⁶ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 865 a 866

⁴⁸⁷ HÁJKOVÁ, Šárka. *Mediace v kontextu občanského soudního řízení*. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

⁴⁸⁸ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 45

⁴⁸⁹ HOLÁ, HRNČIRÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 148

⁴⁹⁰ HÁJKOVÁ, Šárka. *Mediace v kontextu občanského soudního řízení*. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

⁴⁹¹ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 313

9.1.4.2. Účast na mediaci

I přes nařízení mediace soudem, účast sporných stran na mediaci je dobrovolná. Ale pokud se účastník nedostaví k mediačnímu řízení, nemusí mu soud zcela či zčásti přiznat náhradu nákladů, a to podle § 150 OSŘ.⁴⁹²

Mediátora si při nařízené mediaci mohou sporné strany vybrat samy, ale pokud tak neučiní bez zbytečného odkladu, mediátora za ně vybere soud, a to na základě seznamu spravovaného ministerstvem spravedlnosti.⁴⁹³ Mediátorem pak může být pouze fyzická osoba, která byla zapsána do seznamu mediátorů.⁴⁹⁴

Během nařízené mediace se mediátor pokouší přesvědčit strany o výhodách mediace jakožto možnosti řešení sporu stran. V případě, že bude mediátor úspěšný, bude předpokladem pro započetí mediace uzavření smlouvy o provedení mediace.⁴⁹⁵ Smlouvou o provedení mediace pak dochází ke stavění promlčecích a prekluzivních lhůt dle občanského a obchodního práva.⁴⁹⁶

Samotná smlouva o započetí mediace nemusí být nutně uzavřena s mediátorem, u kterého nařízené setkání probíhalo. Mediátor se nemusí se stranami například shodnout na podmínkách mediace, a tudíž strany mohou využít mediačních služeb nabízených i jiným mediátorem.⁴⁹⁷

9.1.4.3. Odměna mediátora

O právu mediátora na odměnu nemůže soud v již zahájeném soudním řízení nijak rozhodovat, jelikož ta vyplývá přímo ze zákona, respektive z vyhlášky o zkouškách a odměně mediátora.⁴⁹⁸ Odměna mediátora při nařízení mediace činí 400 Kč za každou i započatou hodinu. A v případě, že mediátor je plátcem daně z přidané hodnoty, přísluší mu také náhrada

⁴⁹² ŠÍNOVÁ, JURÁŠ, *Účastenství v civilním soudním řízení*, s. 234

⁴⁹³ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací* s. 45

⁴⁹⁴ § 2 písm. c) zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

⁴⁹⁵ PŘIB, Jan. Nařízené setkání s mediátorem. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/narizene-setkani-s-mediatorem/>

⁴⁹⁶ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-řízení?browser=full>

⁴⁹⁷ PŘIB, Jan. Nařízené setkání s mediátorem. *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/narizene-setkani-s-mediatorem/>

⁴⁹⁸ ŠÍNOVÁ, JURÁŠ, *Účastenství v civilním soudním řízení*, s. 234

za daň z přidané hodnoty.⁴⁹⁹ V návaznosti na ZoM není tato odměna mediátora fixní, a účastníci se tak mohou s mediátorem dohodnout na jiné hodinové sazbě.⁵⁰⁰

Odměnu mediátora pak sporné strany hradí rovným dílem, a to v případě, že se nedohodnou na jiném postupu. Není ani vyloučeno, aby odměnu mediátora za účastníky hradil sám stát, pokud strany naplní podmínky pro osvobození od soudních poplatků.⁵⁰¹

Navíc v případě, že účastníci mediačního řízení uzavřou s mediátorem mediační dohodu, současně s mediátorem dohodnou odměnu mediátora za provedení mediace a náhradu hotových výdajů.⁵⁰²

9.1.4.4. Předložení mediační dohody

Mediační dohoda může být schválena a stát se exekučním titulem i v rámci soudního smíru.⁵⁰³ Po úspěšném uzavření mediační dohody v důsledku nařízené mediace, účastníci mediačního řízení mohou požádat soud o schválení takto uzavřené mediační dohody. Spolu s mediační dohodou pak předkládají účastníci mediačního řízení také návrh na pokračování v řízení. Po obdržení návrhu, soud následně přezkoumá předloženou mediační dohodu pro rozpor s právními předpisy a případně mediační dohodu schválí.⁵⁰⁴

9.1.5. Mediace a smírčí řízení

V předchozích kapitolách jsme si vysvětlili, že mediace a smírčí řízení mají určitou provázanost, a v posledních letech se spíše objevuje iniciativa zákonodárce podporovat mediaci na úkor smírčího řízení. Z těchto důvodů bude na místě rozebrat oba instituty a zaměřit na jejich výhody a současné problémy.

⁴⁹⁹ § 15 vyhlášky č. 277/2012 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky o zkouškách a odměně mediátora

⁵⁰⁰ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-řízení?browser=full>

⁵⁰¹ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 45

⁵⁰² Tamtéž, s. 45

⁵⁰³ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 238

⁵⁰⁴ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 319

9.1.5.1. Mediační dohoda vs. přetorský smír

Účelem mediace a smírčího řízení je dosažení vzájemné dohody mezi spornými stranami, a to za pomoci smírného řešení věci.⁵⁰⁵ Uzavřená mediační dohoda se však od přetorského smíru liší. Mediační dohoda není sama o sobě exekučním titulem a není přímo vykonatelná,⁵⁰⁶ tudíž pro dosažení její vykonatelnosti je zapotřebí zahájit soudní řízení⁵⁰⁷ či uznat její vykonatelnost za pomoci jejího schválení v rámci smírčího řízení.⁵⁰⁸

Další odlišností mediační dohody bývá samotný obsah mediační dohody. Mediační dohoda tak nemusí pouze vycházet z pozitivního práva, ale může se zaměřit i na otázky spravedlnosti, morálnosti a etických zásad,⁵⁰⁹ což při uzavírání a následném schvalování přetorského smíru nepřichází v úvahu, a to s ohledem na případný rozpor s právními předpisy.⁵¹⁰

9.1.5.2. Zahájení mediace vs. smírčího řízení

Mediace na rozdíl od smírčího řízení bývá označována za částečně formální řízení, kterému zákonodárce věnuje podrobnější právní úpravu obsaženou v ZoM. A tak například u mediace víme její přesný začátek,⁵¹¹ který souvisí s uzavřením smlouvy o provedení mediace.⁵¹² Pro smírčí řízení tato právní úprava chybí a doposud nečinila žádné problémy, jelikož samotný začátek smírčího řízení byl pro provedení řízení zcela irelevantní.⁵¹³ Nicméně s ohledem na přidání schvalování mediační dohody v rámci smírčího řízení soudem, kdy je stanovena 30 denní lhůta od zahájení smírčího řízení, tato nedůsledná právní úprava OSŘ začala být na obtíž.⁵¹⁴

⁵⁰⁵ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

⁵⁰⁶ PŘIB, Jan. Mediace Vs. smírčí řízení. *JUDr. Jan Přeb* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

⁵⁰⁷ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

⁵⁰⁸ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

⁵⁰⁹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 866

⁵¹⁰ HOLÁ, HRNČÍŘÍKOVÁ, *Mimosoudní metody*, s. 147

⁵¹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 474

⁵¹² § 4 odst. 1 zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

⁵¹³ LAVICKÝ, *Civilní proces*, Kniha první s. 237

⁵¹⁴ Tamtéž, Kniha první s. 238

V souvislosti se zahájením mediace také dochází ke stavění promlčecích a prekluzivních lhůt podle občanského či obchodního práva,⁵¹⁵ což návrh na provedení pokusu o smír postrádá.⁵¹⁶ A proto navrhovatel u smírčího řízení musí podávat návrh s dostatečným předstihem, aby v případě neuzavření smíru, stihl svůj nárok uplatnit za pomoci žaloby.⁵¹⁷

9.1.5.3. Mediátor vs. soudce

Mediátorem se rozumí nezávislá a neutrální třetí osoba, která napomáhá stranám sporu analyzovat předmět vzájemného problému, a případně navrhnout různé možnosti řešení. Současně s tím vede mediální řízení a dohlíží na dodržování stanoveného řádu.⁵¹⁸ Mediátor musí být fyzickou osobou, která splní předpoklady pro zápis do seznamu mediátorů.⁵¹⁹ Mediátor tak není osobou veřejného práva⁵²⁰ a nemůže hodnotit či rozhodovat spor, natož uznat mediální dohodu přímo vykonatelnou.⁵²¹

Soudce má vystupovat při smírčím řízení jako mediátor,⁵²² ovšem navíc rozhoduje o schvalování prétorského smíru, či předložené mediální dohody.⁵²³ Také soudce působí na strany při uzavírání prétorského smíru za pomoci větší autority, jelikož obecná veřejnost více důvěřuje soudům, jakožto tradičním institucím poskytujícím záruky spravedlnosti.⁵²⁴ Na druhou stranu, soudce ač bývá vzdělaný v oblasti práva, na provádění smírčího řízení není speciálně školen.⁵²⁵ Smírčí řízení tak bývá pouze jedním z řízení, které soudci vedou v rámci své působnosti na soudě, a v současnosti i řízením, které není často využíváno.⁵²⁶ Soudci se také při uzavírání prétorského smíru většinou omezují na schválení uzavřeného smíru,⁵²⁷ ale na samotnou komunikaci mezi stranami nikoliv.⁵²⁸ Proto osoba mediátora v tomto ohledu může

⁵¹⁵ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

⁵¹⁶ STAVINOHOVÁ, HLAVSA, *Civilní proces a organizace soudnictví*, s. 252

⁵¹⁷ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 437

⁵¹⁸ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 869

⁵¹⁹ § 2 písm. c) zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

⁵²⁰ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

⁵²¹ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 869

⁵²² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 438

⁵²³ HOLÁ, MALACKA, *Mediace a reflexe*, s. 317

⁵²⁴ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 866

⁵²⁵ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 47

⁵²⁶ ZHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

⁵²⁷ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 47

⁵²⁸ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 592

získávat patřičnou výhodu a nabízí se tak úvaha nad možností školení soudců pro jejich lepší kvalifikaci při vedení samotného smírčího řízení, které ve výsledku má napomáhat samotným soudcům v důsledku časové úspory.⁵²⁹

Mediátor by měl být osobou znalou práva, a to s ohledem na jeho profesionalitu.⁵³⁰ Ovšem ZoM tuto podmínku nestanovuje pro zapsání do seznamu mediátorů.⁵³¹ A tak při uzavírání mediační dohody může docházet k problémům týkajícím se správnosti a spravedlnosti dosažené dohody, a to bude platit právě v případě, kdy jedna ze stran bude požívat silnějšího postavení způsobeného, ať už z ekonomického hlediska, či právní vzdělaností nebo silnějším charakterem osobnosti.⁵³² Proto v případech nerovnosti stran bude potřeba doporučit smírčí řízení, které může poskytnout stranám větší podporu,⁵³³ a to s ohledem na poučovací povinnost soudu v rámci uzavírání přetorského smíru.⁵³⁴

9.1.5.4. Důvěrnost mediace vs. smírčího řízení

Jak již bylo řečeno, otázka veřejnosti není u smírčího řízení právně upravena. A tak veřejnost není přímo vyloučena z uzavírání přetorského smíru v rámci smírčího řízení,⁵³⁵ což může činit problém v případě otevřenosti stran. Navíc vše, co sporné strany sdělí před soudem při smírčím řízení, může být následně použito proti nim, a to ať už druhou protistranou nebo samotným soudem při zahájení nalézacího řízení.⁵³⁶

Mediace stojí na zásadě neveřejnosti, kdy bez výslovného souhlasu sporných stran se mediačního řízení nemohou účastnit žádné další osoby.⁵³⁷ Důvěrnosti napomáhá i povinnost mlčenlivosti mediátora,⁵³⁸ kterou mohou zprostit především strany mediačního řízení.⁵³⁹

⁵²⁹ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha druhá s. 116

⁵³⁰ KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 869

⁵³¹ § 16 odst. 1 písm. c) zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

⁵³² KNOBLOCHOVÁ, *Alternativní způsoby řešení*, s. 867

⁵³³ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 587

⁵³⁴ SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMUŠÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 117

⁵³⁵ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 592

⁵³⁶ CHOLENSKÝ, *Praktický průvodce mediací*, s. 47

⁵³⁷ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 592

⁵³⁸ CIPRÝN, Štěpán a Pavel KIRŠNER. Mediace: představení a výhody. *Právní Prostor* [online]. 17. 10. 2017 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/mediace-predstaveni-a-vyhody>

⁵³⁹ § 9 odst. 2 věta první zákona č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

9.2. Notářský zápis

Forma notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti se stala v nedávné době dalším způsobem pro uzavření vzájemné dohody smírnou cestou, která nabude účinky exekučního titulu.⁵⁴⁰ Čímž se otevřela další z možností pro sporné strany, jak si upravit vzájemná práva a povinnosti mezi sebou za pomoci přímo vymahatelné dohody.⁵⁴¹

Právní úpravu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nacházíme v § 71a a násl. NŘ, který představuje alternativu k smírčímu řízení a ubírá samotnému smírčímu řízení na významu. Sporné strany tak nyní nemusí využívat klasické soudní cesty k uzavření vzájemné dohody, ale mohou se obrátit na notáře⁵⁴² či na mediátora pro upravení vzájemných práv a povinností.⁵⁴³ Tím zákonodárce napomáhá různorodosti výběru pro sporné strany, ale zároveň potlačuje význam smírčího řízení,⁵⁴⁴ jako institutu občanského práva procesního, který už takto bývá málo využíván.⁵⁴⁵ Navíc notářský zápis také může nahradit i smírčí řízení v podobě schvalování mediační dohody, jelikož mediační dohoda může nabýt přímé vykonatelnosti a stát se exekučním titulem i za pomoci notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti.⁵⁴⁶

Notářský zápis přímo předchází sporu v nalézacím řízení a naplňuje tím zásadu prevence, která představuje základní úkol notáře. Proto v důsledku uzavření notářského zápisu dojde k vyřešení sporu a následné nalézací řízení, již nepřipadá v úvahu.⁵⁴⁷

Samotné nahrazení soudu za pomoci notáře může být uskutečněno a pramení z 2 základních důvodů. Prvním důvodem se stala povinnost notáře jednat v rámci notářské činnosti nestranně, a to na základě § 2 NŘ.⁵⁴⁸ A druhým důvodem bývá nemožnost sepsání notářského

⁵⁴⁰ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

⁵⁴¹ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

⁵⁴² JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

⁵⁴³ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 584

⁵⁴⁴ JIRSA, *Občanské soudní řízení*, Kniha první s. 436

⁵⁴⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, *Civilní právo procesní*, s. 173

⁵⁴⁶ Tamtéž, s. 476

⁵⁴⁷ BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH a Karel WAWERKA. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-181-9. s. 267

⁵⁴⁸ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 593

zápisu za předpokladu, že notářský zápis odporuje obecně závazným právním předpisům podle § 53 odst. 1 NŘ.⁵⁴⁹ Tím notářský zápis poskytuje podobné záruky jako prétorický smír.⁵⁵⁰

Smírčí řízení oproti notářskému zápisu má výhodu v podobě poplatkové povinnosti. Jak již bylo řečeno, poplatková povinnost vzniká u smírčího řízení až na základě schválení prétorického smíru soudem,⁵⁵¹ a nikoliv za samotné zahájení smírčího řízení.⁵⁵² U notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti jsou finanční náklady vyšší,⁵⁵³ jelikož dle § 106 NŘ „za činnost notáře náleží notáři odměna, náhrada za promeškaný čas a náhrada hotových výdajů, a je-li notář plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen "daň"), rovněž částka odpovídající této dani, kterou je notář povinen z odměny a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu.“⁵⁵⁴

⁵⁴⁹ BÍLEK, FIALA, JINDŘICH, WAWERKA, *Notářský řád*, s. 267

⁵⁵⁰ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 593

⁵⁵¹ SVOBODA, HROMADA, LEVÝ, VLÁČIL, TLÁŠKOVÁ, PIRK, *Náklady řízení*, s. 25

⁵⁵² SVOBODA, ŠÍNOVÁ, HAMULÁKOVÁ, *Civilní proces*, s. 118

⁵⁵³ NĚMCOVÁ, Drahomíra. Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249> s. 593

⁵⁵⁴ § 106 zákona č. 358/1992 Sb., Zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Závěr

Diplomová práce se zabývala komplexností povahy smírčího řízení. Proto bylo smírčí řízení v úvodu práce rozebráno z historického hlediska se zaměřením na Římskou říši a České země. Především období Římské říše dostává z pohledu odborné literatury malé pochopení pro podrobnější a ucelenější zpracování uzavírání smíru a tudíž bylo nutné přinést provázanější pohled na toto dobové zakotvení. V oblasti Českých zemích pak práce poukazuje na vývoj smírčího řízení v průběhu staletí a jeho porovnání se současnou právní úpravou. Smír tak například dostal schvalování soudem, i když jeho právní úprava stále není podrobně upravena.

Smírčí řízení bylo v této práci podrobena analýze specifičnosti vyplývající jednak ze zásad smírčího řízení a odlišné právní úpravě. Proto došlo k rozebrání postupu průběhu smírčího řízení s ohledem na praxi a možnosti nastínění správného postupu ať už pro samotný soud či účastníky smírčího řízení při uzavírání prétorského smíru. Na průběh řízení pak navazují opravné prostředky, jimž tato práce také věnuje patřičnou pozornost s důrazem na žalobu o neplatnosti smíru, která zasluhuje lepší právní úpravy.

Současně došlo ke komparaci smírčího řízení se soudním smírem, a to s ohledem na provázanost obou institutů občanského práva procesního. Soudní smír, ale není i přes podobnou právní úpravu, institutem totožným s prétorským smírem, což se tato práce pokusila objasnit. Komparaci také nešla mediace a notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, kdy podrobnější analýze byla především podrobena mediace, a to i s ohledem na propojenost mediace se smírčím řízením. A tak za pomoci schvalování mediační dohody soudem či poučovací povinnosti soudu bylo poukázáno na zvyšování podpory mediace na úkor smírčího řízení. Jelikož si práce za stěžejní cíl klade podporu smírčího řízení, byla mediace také podrobena komparaci se smírčím řízením s poukazem na výhody a nevýhody obou institutů.

V této práci se vychází z provázanosti několika zdrojů, což může pozorný čtenář vidět v poznámkách pod čarou, které tvoří nemalou část této práce. Tím je doložena smutná skutečnost roztržitosti odborné literatury na toto téma. Tudíž pro pochopení podstaty smírčího řízení a výhod uzavírání prétorského smíru může tato diplomová práce posloužit jako dobré vodítko pro nalezení informací při rozhodování o způsobech řešení sporu mezi stranami, kdy se smírčí řízení jeví jako vhodné řešení například v oblasti pracovních či obchodních sporů.

I když smírčí řízení je podpořeno z hlediska poplatkové povinnosti, jeho skutečný potenciál skrytý především v časové a finanční úspoře není doposud naplno využit. Také samotný soud k otázce smírčího řízení není potřebně vybaven. Soudci nejsou pro dané řízení speciálně školeni a často ani nevedou smírčí řízení za účelem dosažení smíru či objasnění problematiky sporu za pomoci poučení účastníků. I právní úprava smírčího řízení nese skromné

zakotvení v OSŘ. To vyvolává značné problémy. Příkladem byla uvedena žaloba o neplatnosti smíru, schvalování mediace soudem či nemožnost stavění promlčecích lhůt. Tato práce tak poukazuje na všechny tyto problémy a snaží se navodit otázky k zamyšlení pro zlepšení těchto oblastí.

Hlavním cílem práce byla podpora smírčího řízení a poskytnutí ucelenějšího pohledu na tento institut občanského práva procesního. To bylo zkoumáno z různých pohledů odrážejících se napříč jednotlivými kapitolami, čímž může tato práce posloužit k lepší informovanosti neoborné veřejnosti o výhodách smírčího řízení. Jelikož diplomové práce v současné době nabývají povahy lehce dostupného média, a to prostřednictvím internetu, může tak být tento uvedený cíl naplněn.

Seznam zkratk

ADR - alternative dispute resolution (alternativní způsob řešení sporů)

CŘS - zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní)

IZ - zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

NŘ - zákon č. 358/1992 Sb., zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

OSŘ - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ 1950 – zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád)

OZ - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

SoudP - zákon č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

ZoM - zákon č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů

ZŘS - zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- ADAMOVIČ, Karolina. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN 90-86920-07-0. 231 s.
- BARTOŠEK, Milan. *Encyklopedie římského práva*. 2. přeprac. vyd., (V nakl. Academia vyd. 1.). Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0243-x. 471 s.
- BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH a Karel WAWERKA. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-181-9. 1120 s.
- BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C.H. Beck, 2004. Beckova edice zákonů s judikaturou. ISBN 80-7179-871-1. 1076 s.
- DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4. 1072 a 1073 - 1986
- DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9. 1579 a 1581 – 3343 s.
- HEYROVSKÝ, Leopold a Jan VÁŽNÝ, SOMMER, Otakar, ed. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 7. vydání. V Bratislavě: Právnická fakulta University Komenského, 1929. 294 a 295 – 646 s.
- HEYROVSKÝ, Leopold. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 4. oprav. vyd. V Praze: Nakladatelství J. Otto, 1910. 1243 s.
- HOLÁ, Lenka a Michal MALACKA. *Mediace a reflexe jejích aktuálních trendů*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-047-5. 415 s.
- HOLÁ, Lenka a Miluše HRNČÍŘIKOVÁ. *Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2. 166 s.
- HORA, Václav, SPÁČIL, Jiří, ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-540-3. 211, 442 a 286 s.
- HORA, Václav. *Civilní řád soudní a jurisdikční norma s dodatky: (zákony ze dne 1. srpna 1895 č. 110, 111, 112, 113 ř.z.)*. Třetí, opravené a rozšířené vydání. Praha: nákladem Československého Kompas, 1934. Komentované zákony Československé republiky.
- HROMADA, Miroslav. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-463-6. 98 s.
- CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací: podle nové právní úpravy*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-901-4. 304 s.
- JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-078-4. 523, 609, 1079, 279 a 631 s.
- KADLECOVÁ, Marta. *České a moravské zemské právo procesní v první polovině 17. století*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-83-x. 199 s.

- KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-098-7. 407 s.
- KNOBLOCHOVÁ, Věra. Alternativní způsoby řešení sporů: porovnání soudního smíru a mediace. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 2000, 139(9), s. 857-875. ISSN 0231-6625.
- LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-986-1. 1088 s.
- MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: Orac, 1995. ISBN 80-85903-01-6. 269 s.
- MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4. 640 s.
- PLECITÝ, Vladimír a Josef VRABEC. *Občanské právo procesní*. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-46-9. 118 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-09-0. 1202 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces: vysokoškolská právnícká učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-065-4. 728 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Úvod do civilního řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-81-3. 227 s.
- SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo v datech*. Praha: C.H. Beck, 1997. Beckova skripta. ISBN 80-7179-123-7. 113 s.
- SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-566-1. 350 s.
- SOMMER, Otakar, SPÁČIL, Jiří, ed. *Učebnice soukromého práva římského*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Klasická právnícká díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-616-5. 220 a 356 s.
- STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3271-5. 660 s.
- SVOBODA, Karel, Miroslav HROMADA, Jiří LEVÝ, David VLÁČIL, Šárka TLÁŠKOVÁ a Tomáš PIRK. *Náklady řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-650-0. 272 s.
- SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-279-3. 432 s.
- SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. 1601 s.
- ŠÍNOVÁ, Renáta a Marek JURÁŠ. *Účastenství v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2015. Teoretik. ISBN 978-80-87576-78-6. 256 s.

ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou: podle stavu k 1.9. 2009.* 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.9. 2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-769-0. 1263 s.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní.* 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5. 621 s.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. 579 s.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Monografie. ISBN 978-80-7380-538-8. 279 s.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

CIPRÝN, Štěpán a Pavel KIRŠNER. *Mediace: představení a výhody.* *Právní Prostor* [online]. 17. 10. 2017 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/mediace-predstaveni-a-vyhody>

HÁJKOVÁ, Šárka. *Mediace v kontextu občanského soudního řízení.* *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013, 2. 8. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mediace-v-kontextu-obcanskeho-soudniho-rizeni?browser=full>

KOLÍNEK, Jiří. *Meze přezkumu v řízení o zrušení soudního smíru.* *Epravo.cz: Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. 2017 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/meze-prezkumu-v-rizeni-o-zruseni-soudniho-smiru-106658.html>

NĚMCOVÁ, Drahomíra. *Smírčí řízení prováděné obecným soudem jako forma alternativního řešení sporů.* *Časopis pro právní vědu a praxi.* [Online]. 2016, č. 4, s. 583-596. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6249>

PŘIB, Jan. *Mediace Vs. smírčí řízení.* *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/mediace-vs-smir/>

PŘIB, Jan. *Nařízené setkání s mediátorem.* *JUDr. Jan Přib* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.jnpb.cz/narizene-setkani-s-mediatorem/>

3. Seznam použitých právních předpisů

Vyhláška č. 37/1992 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Vyhláška č. 277/2012 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky o zkouškách a odměně mediátora

Zákon č. 113/1895 ř.z. ze dne 1.8.1895 o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní)

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích

Zákon č. 358/1992 Sb., zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Zákon č. 6/2002 Sb., zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 121/2008 Sb., zákon o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

4. Seznam použité judikatury

Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinnoprávních: sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964-1969. Praha: SEVT, 1980 (S III), s. 316: stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpj 168/64.

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2189/09 ze dne 10. 6. 2010 (N 124/57 SbNU 551)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 10. 1975, sp. zn. 3 Cz 105/75. Sborník, svazek IV., ročník 1975, s. 717.

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 4. 1982, sp. zn. Cpj 66/82, uveřejněného pod č. R 3/1983 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 11. 1986, sp. zn. Cpj 44/86, uveřejněného pod č. R 16/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2003, sp. zn. 20 Cdo 307/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004, uveřejněný pod číslem 21/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Krajského soudu v Brně pobočka ve Zlíně ze dne 3. 11. 2005, sp. zn. 60 Nc 116/2005, publikované v časopise Soudní rozhledy, č. 2, roč. 2007, str. 58

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1899/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2588/2008

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 92/08 ze dne 25. 2. 2009 (N 36/52 SbNU 367)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2009, sp.zn. 22 Cdo 5170/2007

Smírčí řízení v civilním procesu

Abstrakt

Smírčímu řízení, jakožto zvláštnímu typu civilního procesu, se nedostává příliš velké pozornosti. Pohledů na tuto problematiku se nabízí hned několik. Tato práce se snaží objasnit podstatu smírčího řízení, přiblížit jeho průběh a výhody, nabídnout ucelenější výklad o smírčím řízení neodborné veřejnosti, to vše za účelem podpory využívání smírčího řízení.

Aktuálnost problému o nevyužívání smírčího řízení navíc podtrhuje snaha zákonodárce o podporu mediace na úkor smírčího řízení. Proto se tato práce soustředí na provázanost smírčího řízení s mediací a porovnání jednotlivých výhod a nevýhod obou institutů. Tím je současně poukázáno na prohlubující se problém úpadku smírčího řízení s absencí snahy o nalezení podpory o vyšší využití tohoto typu smírného řešení sporu.

Tato práce se tak zaměřuje nejenom na objasnění povahy smírčího řízení, ale také na skutečnost v čem smírčí řízení vyniká a současně čím může napomáhat k řešení sporů smírnou cestou, která se v mnoha případech může jevit jako ideální řešení sporu. Současně se práce snaží o komplexnější pohled na tento institut občanského práva procesního s přiblížením samotného průběhu smírčího řízení po praktické stránce.

Proto se v této diplomové práci smírčí řízení podrobuje analýze právní úpravy, zásadám smírčího řízení a zasazením smíru z historického hlediska. Dochází ke komparaci smírčího řízení se soudním smírem a mediací. Důraz na mediaci je především kladen s ohledem na zvýšenou provázanost mediace na smírčí řízení, která vznikla v posledních letech.

Podpora smírčího řízení se tak jeví jako aktuální a vážný problém, který se tato diplomová práce snaží řešit, a to i za pomoci objasnění výhod uzavírání smíru. Vzhledem k roztříštěnosti odborné literatury a skromné právní úpravy se práce snaží nalézt ucelenější pojetí výkladu a nabídnout i otázky k zamyšlení pro určitý budoucí směr přístupu k smírčímu řízení, a to i pro soud, který při uzavírání smíru hraje důležitou roli.

Klíčová slova: Smírčí řízení v civilním procesu, žaloba o neplatnosti smíru, průběh smírčího řízení, alternativy k smírčímu řízení, mediace, prétorský smír

Conciliation proceedings in civil procedure

Abstract

Conciliation proceedings known as special type of civil procedure does not get too much attention. This problem can be seen from many perspectives. This diploma thesis strives to clarify nature of conciliation proceedings, showing its course and benefits. It tries to offer more comprehensive interpretation of it to non-professionals. All this to support the usage of conciliation proceedings.

This actual problem underlines the effort of the legislator to support mediation to the prejudice of conciliation proceedings. Thus this thesis focuses on links between conciliation proceedings and mediation with comparison to benefits and disadvantages of both institutes. From this can be shown an increasing downfall of conciliation proceedings with absence to find support for more usage of this type of conciliatory resolution of dispute.

This thesis not only focuses on clarification of nature of conciliation proceedings, it also tries to explain in which conciliation proceedings stands out and how it can help to solve disputes in conciliatory way, which can be seen like a good solution in many situations. At the same time this theses strives to give more coherent perspective on this institute of civil procedural law with drawing attention to course of conciliation proceedings based on practical part.

Therefore in this diploma thesis conciliation proceedings is submitted to analysis of legislation, principles and historical progress. Also conciliation proceedings is compared to judicial reconciliation and mediation. The emphasis is put on mediation with its newly increased ties to conciliation proceedings.

Support of conciliation proceedings seems to be an actual and serious problem, that this thesis strives to solve even with explaining the benefits of concluding reconciliation. For the fragmentation of specialised literature and plain legislation this thesis tries to find more comprehensive point of view for interpretation of conciliation proceedings and provide questions to think about regarding future course of approach to conciliation proceedings even for law court, which plays important part in concluding reconciliation.

Keywords: Conciliation proceedings in civil procedure, void conciliation action, course of conciliation proceedings, alternatives to conciliation proceedings, mediation, pretorial reconciliation